

**Møte onsdag den 22. mai kl. 10**President: *I n g e L ø n n i n g*

D a g s o r d e n (nr. 86):

1. Spørretime
  - muntlig spørretime
  - ordinær spørretime (nr. 20)
2. Referat

**Presidenten:** Den innkalte vararepresentant for Rogaland fylke, Inger Lise *Aarrestad*, har tatt sete.

*Valg av settepresident*

**Presidenten:** Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresident.

**Jan Tore Sanner (H):** Jeg tillater meg å foreslå Elisabeth Røbekk Nørve.

**Presidenten:** Elisabeth Røbekk Nørve er foreslått som settepresident. – Andre forslag foreligger ikke, og Elisabeth Røbekk Nørve anses enstemmig valgt som settepresident for dagens møte.

Representanten Jens Stoltenberg vil fremsette et privat forslag.

**Jens Stoltenberg (A):** På vegne av Kristin Halvorsen og meg selv vil jeg fremsette et forslag om tiltak for å oppnå større åpenhet og bevissthet om lederlønninger.

**Presidenten:** Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

*Spørretime*

- *muntlig spørretime*
- *ordinær spørretime*

*Muntlig spørretime*

**Presidenten:** Stortinget mottok torsdag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende regjeringsmedlemmer vil møte til muntlig spørretime:

- statsminister Kjell Magne Bondevik
- statsråd Torild Skogsholm

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klar til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Jens Stoltenberg.

**Jens Stoltenberg (A):** Jeg har et spørsmål til statsministeren.

Kristelig Folkeparti, Høyre og Fremskrittspartiet har sikret flertall for en lovendring som gjør det mulig med en kraftig oppjustering av festeavgiftene. Det berører flere hundre tusen mennesker som i dag bor i bolig på festet tomt. Resultatet av lovendringen som de borgerlige partiene har sikret flertall for, innebærer økte bokostnader for svært mange mennesker. Jeg er redd vi bare har sett starten med de eksemplene vi nå har fått fram i mediene, for vi må regne med at langt flere festeavgifter kommer til å bli oppjustert etter hvert som kontraktene åpner for justeringer og gamle kontrakter løper ut.

Vi har sett konsekvensene. I Røyken har et eldre pensjonistekpar blitt avkrevd 23 000 kr i økte avgifter pr. år, og i Strømmen utenfor Oslo har et borettslag blitt avkrevd 20 mill. kr ekstra, eller 200 000–300 000 kr ekstra for å overta leilighetene. Det innebærer kraftig økte bokostnader. Spørsmålet er om statsministeren mener at dette er rimelig.

**Statsminister Kjell Magne Bondevik:** Tomtefeste-loven er en lov av 1996, som for øvrig trådte i kraft fra nyttår, etter forslag fra Stoltenberg-regjeringen. Jeg er klar over at Arbeiderpartiet stemte mot en del av forslagene i loven.

Denne loven tar sikte på å balansere hensynet til de som fester tomt, og de som er bortfester av tomt. Dette gjelder festekontrakter fra før 1983, som altså nå snart vil være 20 år gamle. For mange av disse festekontraktene er det bestemmelser som gjør at en regulering av avgiften bare vil være i samsvar med alminnelig prisstigning og ikke noe mer enn det. Der hvor det blir snakk om større reguleringer, er i tilfeller hvor de har en tomteverdiklausul. Der er det ifølge loven adgang til å regulere avgiften opp til maksimum 9 000 kr pr. mål dersom det er markedsverdien på tomter i vedkommende område. I mange tilfeller vil den være mindre og ikke gi grunnlag for en så stor økning.

Loven skal evalueres senest i 2004. Regjeringen er for sin del åpen for å kunne gjøre det tidligere dersom det viser seg at det blir urimelig og utilsiktet store utslag.

Jeg vil også gjøre oppmerksom på at den saken som har versert i mediene – så vidt jeg husker på Strømmen – om mulige krav om kjøp av tomter som boligene står på, har ingen ting med loven av 1996 å gjøre. Problemstillingen hadde vært nøyaktig den samme med den gamle loven, så her er det sauset sammen en del ting som ikke har noe med hverandre å gjøre.

**Jens Stoltenberg (A):** Jeg kan ikke se at statsministeren overhodet var i nærheten av å svare på mitt spørsmål. Det jeg stilte spørsmål om, var hvorvidt han mente det var rimelig at et eldre pensjonistekpar som i et langt liv har bodd i en bolig på en festet tomt, skal få 23 000 kr i økte bokostnader på et år. Det er et direkte resultat av loven, som legger markedsverdi til grunn som utgangspunkt, og som gir grunneier vesentlig større muligheter til å oppjustere festeavgiftene.

Jeg gjentar spørsmålet: Mener statsministeren at 23 000 kr i økte avgifter er rimelig for et eldre pensjonistektepar?

**Statsminister Kjell Magne Bondevik:** Dette må i tilfelle være en tomt på opp mot 3 mål hvis økningen er på 23 000 kr. En har som sagt bare adgang til maks å kunne øke med opptil 9 000 kr pr. mål, så det må i tilfelle være en betydelig stor tomt. Jeg kan ikke gå inn i enkelttilfeller her og nå ta stilling til det.

Vi har sagt oss villig til å se på virkningene av loven, om nødvendig også tidligere enn i 2004, som er fastsatt som evalueringstidspunkt. De reguleringsmekanismene som er fastlagt i loven, er et forsøk på å balansere hensynene til de som fester tomt, og de som bortfester tomt, med en makspris på 9 000 kr pr. mål der en har en tomteverdiklausul. I forbindelse med alle andre kontrakter der en ikke har det, har en ikke adgang til slike reguleringer.

Dette tilfellet kan virke sterkt og urimelig, men jeg kan ikke drive saksbehandling av enkeltsaker over Stortingets talerstol. Det tror jeg den forrige statsminister fullt ut er enig i.

Jeg var absolutt i nærheten av å svare på spørsmålet, det var meget nær.

**Presidenten:** Presidenten skal ikke påta seg å drive avstandsbedømmelse i denne sammenheng.

Det blir oppfølgingsspørsmål – Knut Storberget.

**Knut Storberget (A):** Jeg beklager at Regjeringa er så passiv i forhold til akkurat denne utfordringen. Det å henvise til evalueringen innen 2004 løser jo faktisk ingen problemer for dem som i dag både har fått flyttevarsel, har fått varsel om at tomteleien stiger med flere tusen prosent, og som også faktisk er brakt inn i et dilemma ved at man nå må gå i retten med sine kontrakter.

Jeg hadde forventet at Regjeringa faktisk nå bidrog til å løse problemene for de mange som kommer opp i slike saker, og i det minste gjorde som Aftenposten skriver på dagens lederplass, ile noe langsomt, og kanskje også prøvde å skape noen avbøtende tiltak.

Ser ikke statsministeren nå for seg muligheten av å ile langsomt, dvs. i det minste skape overgangsordninger, som man helt sikkert ville kunne få flertall for i denne sal?

**Statsminister Kjell Magne Bondevik:** Jo, jeg er enig i at det er grunn til å ile langsomt.

Når det gjelder den grunnen som det offentlige rår over, bl.a. Statskog og Opplysningsvesenets Fond, er det sendt ut retningslinjer om at en skal ha overgangsordninger som gjør at en absolutt iler langsomt. Og svært mange av dem som har festet tomt, har det som kjent på offentlig eid grunn gjennom enten Statskog eller Opplysningsvesenets Fond. Så det har Regjeringen tatt følgene av.

Når det gjelder øvrig grunn, privat grunn, sendte Stoltenberg-regjeringen selv ut et høringsbrev i august 2001 med en del forslag til endringer i tomtefesteloven.

Jeg synes det er rimelig at vi nå bearbejder de høringsvarene som Stoltenberg-regjeringen selv bad om. Det skal vi gjøre, og på det grunnlaget skal vi se om vi også finner behov for å gjøre noe raskere enn opprinnelig forutsatt, i 2004. Men jeg synes også dette krever en ordentlig saksbehandling ut fra det høringsbrevet Stoltenberg-regjeringen selv sendte ut. Det ville være urimelig ikke å behandle det på en skikkelig måte.

**Presidenten:** Inga Marte Thorkildsen – til oppfølgingsspørsmål.

**Inga Marte Thorkildsen (SV):** Hvilken regjering som i bunn og grunn har ansvar for dette, er for SV revnende likegyldig. Det som interesserer oss svært mye, er at det er mange som nå har opplevd en dramatisk økning i en avgift, noe som faktisk kan føre til at noen må flytte fra gård og grunn.

Jeg lurer på om det virkelig er rimelig å ta utgangspunkt i at man skal balansere hensynene, om det egentlig er mulig, når det f.eks. er slik at en del av de som har festekontrakt, faktisk har betalt ned hva tomta er verdt, og i tillegg har investert i infrastruktur i tomta, noe som gjør at det blir enda mer urimelig når de da får en sterk økning i festeavgiften, som i ytterste konsekvens altså kan føre til at de som har minst penger, er nødt til å flytte.

**Statsminister Kjell Magne Bondevik:** Jeg er enig i at hvis noen tvinges til å flytte fra gård og grunn på grunn av oppjustering av festeavgiften, så er det et utslag ingen av oss vil akseptere. Derfor er vi villig til å se på utslag av denne loven.

Som sagt: Når det gjelder offentlig grunn, har Regjeringen selv lagt opp til at en skal ha en overgangsordning, ile langsomt, slik at slike tilfeller ikke oppstår.

Hvis det oppstår i privatrettslige tilfeller eller på privat grunn, er det klart at de som fester tomt, ikke uten videre skal godta de avgiftsøkningene de måtte bli pålagt. De har interesseorganisasjoner de kan benytte seg av, de har i verste fall advokater de kan benytte seg av, og Regjeringen er villig til å se på utslagene hvis de blir helt urimelige.

Men på den annen side må vi nok innrømme noen hver av oss som har vært borti dette, at en del av de festeavgiftene som var tidligere, var helt symbolske, og kanskje for noen egentlig urimelig lave. Det var festeavgifter nede i 200–300 kr i året, og det var også urimelig overfor dem som bortfester. Nå har man forsøkt å finne en bedre balanse mellom dette. Men blir det ubalanse i noen retning, er Regjeringen villig til å se på det på nytt.

**Presidenten:** Vi går til neste hovedspørsmål.

**Carl I. Hagen (FrP):** Jeg har et spørsmål til statsministeren, fordi Bondevik-regjeringen ved Forsvarsdepartementet har besluttet øyeblikkelig å stanse erverv av en del materiell fra Israel og også fryse eksisterende kon-

trakter. Dette innebærer at det ikke skal mottas materiell på allerede inngåtte kontrakter med Forsvaret, at det ikke skal mottas materiell med vesentlig innhold av israelske underleveranser, at det ikke skal inngås nye kontrakter, at det ikke skal gjennomføres materiellrelaterte møter, at israelsk personell ikke skal delta i aktivitet knyttet til service, oppfølging, reparasjon e.l. av materiell anskaffet tidligere fra Israel, og at det ikke skal sendes forespørsel.

Dette nærer i realiteten opp under antisemittiske holdninger overfor Israel, og er en fiendtlighetsinnrettede holdning. Hvordan kan statsminister Bondevik være bekjent av å oppføre slik – fiendtlig – overfor Israel?

**Statsminister Kjell Magne Bondevik:** For det første opptrer ikke denne regjering fiendtlig overfor Israel. Vi har tvert imot av mange blitt kritisert for at vi burde vært skarpere i kritikken av Israel i den aktuelle konflikten i Midtøsten.

Selv har jeg klart tatt avstand fra å bruke boikott av eventuelle varekjøp fra Israel som noe virkemiddel i den aktuelle situasjonen, slik enkelte andre har slått til lyd for.

Jeg er glad for at spørsmålet er stilt, for det gir meg anledning til også fra Stortingets talerstol å slå fast at norske myndigheter ikke har innført boikott av varer fra Israel, heller ikke på forsvarssektoren, og har heller ikke som intensjon å gjøre det.

Når det gjelder kjøp og salg av forsvarsmateriell, eksisterer det som kjent en del regler. Når det gjelder eksport, selger ikke Norge våpen til land som er i krig, hvor krig truer, eller hvor det er borgerkrig. På den bakgrunn vil kjøp av forsvarsmateriell fra Israel som eventuelt måtte utløse norske gjenkjøpsforpliktelser, ikke kunne være aktuelt, for det ville være i strid med norske regler for våpeneksport. Det vil i tilfelle gjelde kontrakter over 75 mill. kr, hvor slike gjenkjøpsforpliktelser normalt slår inn.

Når det gjelder våpenkjøp – og i dette tilfellet fra Israel – vurderes det løpende både ut fra våre behov og ut fra den til enhver tid rådende situasjon i leverandørlandet. Det eksisterer ingen generelle retningslinjer for anskaffelse av forsvarsmateriell fra land som er i krig. Det eksisterer imidlertid særskilte retningslinjer vedrørende anskaffelse av forsvarsmateriell fra Israel, som sist ble presisert 14. januar 1998. Disse betyr at eventuelle våpenkjøp fra Israel skal forelegges Forsvarsdepartementet og godkjennes av forsvarsministeren. De retningslinjer som representanten Hagen nå viste til, oppstod på bakgrunn av at det hadde skjedd en klarering av slikt kjøp uten at en hadde fulgt instruksjonen om at det skulle forelegges den politiske ledelse. Derfor skjedde det en innskjerping og en såkalt frys, for at man skulle ha en gjennomgang av hva som måtte ligge av mulige kontrakter. Men det er ingen boikott.

**Carl I. Hagen (FrP):** Da lurer jeg på hva i all verden statsministerens definisjon av boikott er når det gjelder forsvarsanskaffelser. Det er ingen regler – meg bekjent er det ingen lovhemmel for regler når det gjelder anskaffel-

ser. Det er retningslinjer og stortingsvedtak for eksport av norsk forsvarsmateriell, men ikke den andre veien. Det er bare regler for Israel. Ingen andre av verdens land er det noen regler for. Det er i seg selv en fiendtlighetsinnrettede handling å plukke ut akkurat landet Israel. Og når man fryser, bl.a. ved at det ikke skal gjennomføres materiellrelaterte møter – man skal ikke møtes, man skal ikke snakke sammen – når man ikke skal ta imot materiell fra eksisterende kontrakter, når man ikke skal tillate israelsk personell å delta med service på allerede kjøpt materiell, er dette i sum en boikott når det gjelder forsvarsmateriell som ikke noen gang har vært gjennomført i forhold til noe annet land.

Jeg har lyst til å gi statsministeren en sjanse: Vil statsministeren sørge for at dette direktivet, som er vedtatt av Forsvarsdepartementet fordi det var litt skriverier i Dagbladet, øyeblikkelig oppheves, trekkes tilbake, og at statsministeren igjen, med sin regjering, inntar en mer vennlighetsinnrettede holdning overfor Israel?

**Statsminister Kjell Magne Bondevik:** Denne regjeringen har en vennlighetsinnrettede holdning til Israel, og den står vi for. Men vi forbeholder oss også retten til å kritisere venner dersom det er behov for det. Mine beste venner gir meg av og til et korrektiv. Jeg setter mye mer pris på slike venner enn venner som sier seg enig i alt jeg sier og gjør. De beste vennene er de som også er modige nok til å gi korrektiv. Slike Israel-venner er vi. Vi forbeholder oss retten til å si fra dersom vi mener at Israel f.eks. driver overdrevne gjengjeldelsesaksjoner, på den samme måten som vi kritiserer palestinerne for ikke å ha gjort nok for å stanse grufulle terrorhandlinger, som vi også har fått eksempler på de aller siste dagene. Så Norges holdning til Midtøsten og Israel er det ingen grunn for Carl I. Hagen til å så noen som helst tvil om.

Når det gjelder retningslinjer, eksisterer det slike for eksport, og dersom kjøp av forsvarsmateriell fra Israel utløser et gjenkjøpskrav, kan vi ikke kjøpe av hensyn til eksportreglene. Når det gjelder import, er det retningslinjer om at det skal gjennomgås av politisk ledelse. Derfor er det foretatt en frys – for å få en gjennomgang. Vi skal sørge for at de vanlige rutinegjelder. Det skal ikke være noen boikott. Det skal statsministeren sørge for.

**Presidenten:** Det blir oppfølgingsspørsmål – Morten Høglund.

**Morten Høglund (FrP):** Av statsministerens siste svar til representanten Hagen kan jeg ikke se at han svarer på spørsmålet om hvorvidt man ville trekke tilbake disse forskriftene hvoretter det bl.a. ikke er anledning til å ha møter med israelske kolleger. Dette er relativt dramatisk, og det går langt utover det som handler om gjenkjøp, eksport og import av forsvarsmateriell. Det handler om samkvem og kontakter. Det handler om oppfølging av servicekontrakter, service på materiell fra allerede inngåtte kontrakter.

Dette er noe som blir lagt merke til, ikke minst i Israel, men også i USA, og signalene vi sender, kan være gans-

ke urovekkende. Vi er tidligere kjent med at Norge har hatt og har handelsboikott mot regimer som Burma, og at vi tidligere har hatt det mot apartheidregimet i Sør-Afrika, noe som var godt begrunnet og naturlig. Og det er ikke unaturlig at man trekker paralleller til den type boikott, selv om vi selvsagt ser at dette er mye mer begrenset.

**Statsminister Kjell Magne Bondevik:** Som jeg har klargjort i min 17. mai-tale, og som jeg har sagt nå to eller tre ganger fra Stortingets talerstol, er det ikke aktuelt for Regjeringen å innføre noen boikott mot Israel, ei heller når det gjelder forsvarsmateriell. Bakgrunnen for dette skrevet som representantene Hagen og Høglund har referert til, var en episode hvor gjeldende retningslinjer fra 1998 om at kjøp av materiell fra Israel skulle klareres politisk av Forsvarsdepartementet, ikke ble fulgt. Det gav behov for en gjennomgang av hele situasjonen med hensyn til hva som er på gang av mulige kjøp. Dette skal til Forsvarsdepartementets politiske ledelse for klarering. Derfor dette såkalte frysskrivet.

Forsvarsministeren vil selv sørge for – og statsministeren skal gjerne påse – at en kommer tilbake til normale rutiner når en nå har fått gjennomgått denne situasjonen, som var ekstraordinær og som krevde en belysning. Når den er gjennomført, blir det normale forhold.

**Presidenten:** Vi går videre til neste hovedspørsmål.

**Kristin Halvorsen (SV):** Jeg vil gjerne stille statsministeren et spørsmål.

SV la i går fram en rapport om Forskjells-Norge, som bruker offentlig statistikk, samler offentlig statistikk, og som kan konkludere med at forskjellene i Norge øker. Det er særlig fordi den aller rikeste tidelen, eller 5 pst. av det norske folk, virkelig drar fra det store flertallet, først og fremst fordi de har store inntekter fra kapital og aksjeutbytte, som er meget lavt beskattet.

Jeg lurer på om statsministeren er enig med SV i at det er et bedre samfunn hvis man har små forskjeller mellom folk. All samfunnsforskning viser at det slår ut både i forhold til helse, i forhold til folk flests muligheter til å ta utdanning og i forhold til kriminalitet hvis man klarer å holde et samfunn med små forskjeller mellom folk.

Er statsministeren enig i det?

**Statsminister Kjell Magne Bondevik:** Statsministeren er enig i at vi har for store forskjeller i vårt samfunn, og at det er ønskelig å utjevne dem. Det var bakgrunnen for at jeg under sentrumsregjeringen sørget for at vi fikk utarbeidet en stortingsmelding som gav et analysegrunnlag for hvordan forskjellene i Norge har utviklet seg, og foreslo tiltak for å rette opp det.

I forlengelsen av dette arbeidet har Samarbeidsregjeringen spesielt fokusert på hvordan vi skal hjelpe folk ut av fattigdom, for det viktigste i arbeidet for utjamning må jo være å hjelpe dem som er fattige, til å komme ut av fattigdommen. For å illustrere det: Det hjelper ikke de fattige om Kjell Inge Røkke har en million mer eller

mindre i inntekt. Det eneste som kan hjelpe de fattige, er at de selv får midler til å komme seg ut av fattigdommen. Derfor synes jeg at også SV skulle være mye mer opptatt av den siden ved Forskjells-Norge. Der må jeg si at jeg er skuffet over den rapporten SV la fram i går. Det er stort sett gamle nyheter, beskrivelser fra statistikk osv. om forskjeller i samfunnet, men det er få eller lite av konkrete tiltak for å hjelpe mennesker ut av fattigdom.

Samarbeidsregjeringen la fram forslag til slike tiltak på 250 mill. kr mer enn det Stoltenberg-regjeringen foreslo i fjor høst, og vi akter å følge opp til høsten med nye forslag til tiltak og en egen handlingsplan for kampen mot fattigdom i Norge. Jeg synes vi skal bli mer konkrete når det gjelder dette, og først og fremst fokusere på hvordan vi skal løfte opp dem som har det vanskelig i vårt samfunn, og hjelpe dem til å få en bedre livssituasjon. Det er det viktigste, og det akter denne regjeringen å følge opp. Her har vi invitert SV til samarbeid. Den invitasjonen står ved lag.

**Kristin Halvorsen (SV):** Statsministeren vet utmerket godt at hvis det er ett parti på dette stortinget som har fremmet et utall av forslag og til stadighet har utfordret stortingsflertallet til virkelig å gjøre noe for å bekjempe fattigdommen i et av verdens rikeste land, er det SV. Den romsligheten synes jeg statsråden skulle koste på seg og gi også andre partier anerkjennelse når de gjør en skikkelig jobb.

Jeg er overrasket over at Regjeringen, som har sagt at den skal være opptatt av å bekjempe fattigdom, nå ber om mer tid. Regjeringen klarer ikke å finne de fattige så presist at den er helt sikker på at ikke det går en eneste krone for mye til noen som sliter mye fra før, mens det i den andre enden av skalaen, blant dem som virkelig er rike i Norge, ikke er noen finsikting. Der deler man ut skattelette i hytt og pine uten å spørre hvor pengene egentlig går. Men hvis man virkelig skal bekjempe fattigdom, er det viktig med hvilket utgangspunkt man bekjemper fattigdommen fra, nemlig om man har et samfunn med store forskjeller i bunnen eller et samfunn med mindre forskjeller i bunnen. (Presidenten klubber.)

Er statsministeren enig i at det er et bedre utgangspunkt for å bekjempe fattigdom hvis man har et samfunn med større likhet?

**Presidenten:** Presidenten ber om at taletiden blir overholdt.

Dessuten går presidenten ut fra at det var en forsnakkelse at statsministeren ble degradert til statsråd.

**Kristin Halvorsen (SV):** Det var en forsnakkelse, som jeg dypt beklager!

**Statsminister Kjell Magne Bondevik:** Det skjønte jeg, så det tar jeg meg ikke nær av.

Jeg har allerede svart ja på Kristin Halvorsens gjentatte spørsmål, så det skulle det være unødvendig å repetere.

Jeg har tidligere gitt – og jeg har heller ikke noe problem med å gjenta det fra Stortingets talerstol – anerkjennelse til SV for at de har et sterkt engasjement på dette området. Men det har faktisk – med respekt å melde – også andre partier, bl.a. mitt eget parti, og Samarbeidsregjeringen, som jeg nå leder. Vi har ikke bare satt oss ned for å forske og finne ut av hvilke grupper dette først og fremst gjelder. Vi fremmet jo forslag om 250 mill. kr mer til strakstiltak utover det Stoltenberg-regjeringen foreslo i fjor høst; den hadde også noen forslag. Det viser jo at vi ikke bare har drevet med utredninger for å vinne tid.

Når vi nå skal gå videre, tror jeg det er riktig også å treffe presist hvem dette først og fremst gjelder. Det gjør vi med nye tiltak til høsten. Vi deler ikke ut skattelette i «hytt og pine». De skattelettene vi fremmet i fjor, gikk dels til næringslivet og dels til folk med lavere og midlere inntekter. Det står vi ved.

**Presidenten:** Det blir oppfølgingsspørsmål – Siv Jensen.

**Siv Jensen (FrP):** Jeg må først si at jeg er helt enig med statsministeren i at det er viktigere å bekjempe fattigdommen nedenfra enn å drive misunnelsespolitikk overfor de ytterst få som har mye, men som samtidig bidrar på en viktig måte gjennom kapitaltilførsel til norsk næringsliv.

Da er det mer interessant å få vite hva Regjeringen de facto gjør for å bekjempe fattigdommen. Dette har vært en vedvarende debatt siden valget i fjor, og Regjeringen har i festtaler vært svært flink til å snakke om hvor viktig det er å bekjempe fattigdommen, uten at vi har sett konkrete resultater av det. Regjeringen og statsministeren er veldig flinke til å drive sammenligningsmanøvrer i forhold til hva tidligere regjeringer har gjort, og hva denne regjeringen gjør – uten at de synlige resultatene kommer. Derfor vil jeg utfordre statsministeren med å spørre: Hva har Regjeringen gjort? Og hva kommer Regjeringen i snarlig fremtid til å gjøre som vil gi synlige resultater?

**Statsminister Kjell Magne Bondevik:** For det første kom vi med konkrete tiltak i det budsjettet vi la fram i fjor, utover det Stoltenberg-regjeringen foreslo. Vi økte barnetillegget til uførepensjonister, som er blant dem som er fattige. Vi foreslo å holde kontantstøtten utenfor beregningsgrunnlaget ved utmåling av økonomisk sosialhjelp, for vi synes ikke at de som har kontantstøtte, skal straffes, men der fikk vi dessverre, så vidt jeg husker, ikke stortingsflertallet med oss – merkelig nok. Vi foreslo økt innsats for rusmisbrukere. Vi foreslo justeringer av de veiledende sosialhjelpssatsene. Vi foreslo økt tilskudd til lys og varme under bostøtteordningen, og vi foreslo økt minstefradrag i skatten. Det var konkrete tiltak, som Siv Jensen åpenbart ikke har fått med seg eller ikke husker.

Vi jobber nå videre med ytterligere tiltak. Jeg kan bl.a. nevne: Det gjelder tiltak innenfor boligsektoren, det går på å bygge ut sosiale nettverk for dem som faller

igjennom der, og det går på arbeidsmarkedstiltak og rehabilitering av rusmiddelbrukere. Det kommer til høsten.

**Presidenten:** Jens Stoltenberg – til oppfølgingsspørsmål.

**Jens Stoltenberg (A):** Regjeringens problem i kampen mot fattigdom er at man velger å gi mange milliarder kroner i lavere skatt først og fremst til dem som har mest. Dermed blir det mindre penger igjen til satsing overfor dem som har minst. Det er også begrunnelsen som Regjeringen stadig bruker for ikke å kunne bevilge mer til viktige sosiale formål, at budsjettbalansen er så stram. Den er stram fordi man bruker opp pengene på lavere skatt.

Det er heller ikke riktig, slik statsministeren nå har sagt flere ganger, at hans regjering brukte mer til dem som har minst. Man kuttet på en lang rekke områder for å finansiere noen av tiltakene – 60 mill. kr mindre til langtidsykemeldte for å få dem tilbake i jobb, flere titalls millioner kr mindre til arbeidsmarkedstiltak for å få langtids arbeidsledige tilbake i jobb, og kutt når det gjelder tiltak for sosial boligbygging. Det gjorde man i et budsjett der man fikk flere milliarder kr ekstra å rutte med. Likevel valgte man å kutte på tiltak for dem som har aller minst. Det er Regjeringens problem, og jeg spør om statsministeren erkjenner at alle løftene nå ikke går i hop.

**Statsminister Kjell Magne Bondevik:** Jeg fastholder at Samarbeidsregjeringen gjorde en klart større innsats enn Stoltenberg-regjeringen når det gjelder tiltak for å bekjempe fattigdom i Norge. Jeg er klar over at det er et ømt punkt for Stoltenberg, men det er et faktum. Det var kanskje litt overraskende at en samarbeidsregjering tok dette grepet.

Når det gjelder et par av de tiltakene som Stoltenberg nå nevnte, er jo dette – som han selv sa – tiltak for å få folk tilbake i jobb. Det er jo helt i samsvar med Arbeiderpartiets linje, den såkalte arbeidslinja – noe av det viktigste for å få folk ut av fattigdom er å få dem tilbake i jobb, og det er jeg enig i. Tiltak som har det som siktemål, har jeg vanskelig for å forstå skal kritiseres nettopp av Arbeiderpartiet.

Så sies det at vi gir mange milliarder i skattelette til dem som har mest. Det er heller ikke riktig. Når det gjelder personbeskatningen, økte vi minstefradraget utover Stoltenberg-regjeringens forslag, altså skattelette til dem som har minst – skattelette i bunnen. Jeg antar at representanten Stoltenberg tenker på utbytteskatten. Det var for å unngå en uheldig dobbeltbeskatning, som var nokså særnorsk, og det var for å få folk som har kapital, til å bruke den i næringslivet i stedet for å plassere den i eiendom, hytter, hus, båter eller hva det måtte være.

**Presidenten:** Det blir oppfølgingsspørsmål – Øystein Djupedal.

**Øystein Djupedal (SV):** Jeg er glad for at statsministeren sa seg enig i at han er bekymret over at forskjellene

er blitt så store. Hvis man skal gjøre noe med dette, må man først vite hva man skal gjøre. Det vi har lagt fram i rapporten vår, er en overveldende dokumentasjon på at forskjellene gjennom 1990-tallet har økt dramatisk. Det betyr at en sjuendedel av arbeidsstyrken står utenfor det ordinære arbeidsmarkedet, og det betyr at det har blitt vanskeligere for unge mennesker å komme inn på boligmarkedet. Egenandelene har økt til dels dramatisk innenfor helse- og sosialtjenester og når det gjelder barnehagesatser. Nesten samtlige parametre, inntekt og formue inkludert, viser at forskjellene i Norge har økt. Denne regjeringen har valgt å ha fokus på et finmasket nett for de fattigste, så ikke en uverdig trengende skal få en eneste krone, mens pengene flyter i andre retninger. Der er aksjeutbyttebeskatningen et meget godt eksempel – 1,5 milliarder kr har de rikeste i Norge fått.

Det jeg var veldig overrasket over, og som jeg ber om statsministerens kommentar til, er følgende: Hans egen sosialminister sier i dagens avis at dette er resultatet av en misunnelsespolitikk. Jeg vil gjerne at statsministeren avkrefter at dette er Regjeringens holdning til disse alvorlige problemene.

**Statsminister Kjell Magne Bondevik:** Jeg hørte i morges en annen i radioen, nemlig hr. Djupedal, som deltok i en debatt med Jagland på en bar i går. Der sa representanten Djupedal noe som var meget interessant, som jeg er enig i, og som er helt i samsvar med hva sosialministeren selv har fremført, nemlig at vi må bruke mer såkalt skreddersøm, ikke konfeksjonssøm. Altså: Vi skal finne fram til hvordan vi skal nå de riktige gruppene med tiltak. Det skjønner jeg nå SV har slått over på, og det synes jeg er bra. Det er vel et godt grunnlag for å jobbe sammen om den tiltaksplanen mot fattigdom som Regjeringen vil legge fram til høsten.

Jeg er også enig med Djupedal i at man må vite hva man skal gjøre. Det var bakgrunnen for at sentrumsregjeringen la fram Utjammingsmeldinga, som gav oss et godt analysegrunnlag. Det er også grunnlaget for at vi fram til høsten har trukket inn forskningsmiljøer, offentlige myndigheter og frivillige organisasjoner for å komme fram til tiltak som kan virke – ikke fordi vi er så redd for at det skal brukes en krone for mye på noen som ikke nødvendigvis trenger pengene, men for å bruke dem slik at de når fram til dem som bør nås. Og det skjønner jeg at SV er enig i – som et utgangspunkt.

**Presidenten:** Presidenten er noe betenkt over at nattelivet på Oslos barer trekkes inn i stortings salen, men i betraktning av at det er en statsminister fra Kristelig Folkeparti som gjør det, så får det passere.

Magnhild Meltveit Kleppa – til oppfølgingsspørsmål.

**Magnhild Meltveit Kleppa (Sp):** Det er bra at statsministeren i dag nemner Utjammingsmeldinga. Det kan av og til sjå ut som om Bondevik II-regjeringa har gløymt den meldinga. Ein av fem strategiar var nemleg eit meir rettferdig skattesystem. Årsaka til at dette vart

halde så sterkt fram, var at ein ville ha høve til å trekkja inn frå dei som har mest, for å løfta meir i botnen.

Då kommunalministeren presenterte kommuneproposisjonen, trekte ho på skuldrene og sa: Regjeringa har ikkje meir pengar! Det vart eit stramt opplegg, og vi veit kven det går ut over. Det går ut over dei som treng spesiell oppfølging i skulen, i barnehagar osv. – det er svake grupper.

Er det slik at Regjeringa har lagt til side den strategien som går på ei meir rettferdig fordeling, og at statsministeren er samd med sin sosialminister, som seier at no må SV slutta å masa? Senterpartiet har heller ikkje tenkt å slutta å masa. Vi vil halda fram kampen mot auka forskjellar.

**Statsminister Kjell Magne Bondevik:** Det har heller ikke Regjeringen tenkt, så i så måte er vi på samme lag.

Jeg fastholder at det viktigste for dem som lider i vårt samfunn, er at de får hjelp. Og nå synes jeg vi skal rette hovedfokus mot: Hvordan bekjemper vi fattigdommen? Regjeringen har ikke, og statsministeren har langt ifra, glemt den utmerkede utjammingsmeldingen som spørteren og statsministeren var sammen om ansvaret for. Den ligger i bunnen når vi nå jobber videre med våre tiltak mot fattigdom i Norge.

Samarbeidsregjeringen ønsker også et mer rettferdig skattesystem. Det var grunnen til at vi økte minstefradraget, som jo først og fremst når dem som trenger det mest. Det var også grunnen til at vi har skjøvet opp innslagspunktet for toppskatten, fordi det allerede var begynt å ramme ganske vanlige inntekter, i strid med det som var intensjonen.

Vi kommer for øvrig også til å jobbe videre med å redusere boligskatten, som også er urimelig for mange vanlige folk – for å nevne et annet eksempel.

**Presidenten:** Vi går videre til neste hovedspørsmål.

**Odd Roger Enoksen (Sp):** Jeg har også et spørsmål til statsministeren.

I dag legger bystyret i Vardø ned all politisk virksomhet med øyeblikkelig virkning. Vi kan selvfølgelig starte en diskusjon om alt det som er blitt gjort for Vardø og alt det som er blitt gjort for Finnmark. Jeg ser at det i en del lederartikler i avisene er startet en slik debatt, men jeg tror oppriktig talt ikke det er særlig fruktbart.

Det vi ser fra Vardø nå, er et signal om avmakt – avmakt i forhold til at tjenestetilbud bygges ned, og at arbeidsplasser forsvinner. Det som har skjedd, er at man rett og slett gir opp, og man ser seg ikke lenger i stand til å ivareta de oppgaver og forpliktelser som man har. Det fører heller ingen vei å si at det de folkevalgte i Vardø gjør, er ulovlig, så mitt spørsmål til statsministeren blir: Hvordan vil statsministeren møte den situasjonen som nå er oppstått i Vardø?

**Statsminister Kjell Magne Bondevik:** Jeg er for så vidt enig med representanten Enoksen i at det hjelper lite å møte folk i Vardø med at det som nå skjer hvis bystyret

legger ned sine verv, er i strid med loven. Den adgangen har en faktisk ikke. Derfor må dette problemet angripes på annen måte.

Det er riktig at det har skjedd en nedbygging av antall arbeidsplasser i Vardø over lengre tid og under skiftende regjeringer, også under den hvor representanten Enoksen var ansvarlig kommunalminister. Dette har skjedd både når det gjelder offentlige arbeidsplasser og når det gjelder private arbeidsplasser. Derfor har også denne regjering varslet at vi vil søke å kanalisere nye statlige arbeidsplasser til Vardø. Det arbeidet er i gang, og det tas alvorlig av denne regjering, både av kommunalministeren og ikke minst av arbeids- og administrasjonsministeren, som er den som har det direkte ansvaret for dette. Slike forslag vil komme.

Jeg synes at istedenfor å nedlegge verv, som jeg skjønner er et rop ut fra en vanskelig situasjon, bør kommunen gå inn i et samarbeid med staten, både gjennom fylkesmannen og aktuelle departement, for å finne avbøtende tiltak på den vanskelige situasjonen som har oppstått. Dette er Regjeringen for sin del åpen for.

For øvrig når det gjelder kommuneøkonomien generelt, er det riktig at den i mange kommuner er stram. Regjeringen har lagt opp et forslag i kommuneøkonomiproposisjonen som står seg godt mot tidligere kommuneøkonomiproposisjoner, også fra regjeringer som Senterpartiet har deltatt i. Det betyr ikke at vi har løst problemet, langt derifra. Men vi søker innenfor den ansvarlige økonomiske ramme vi må basere oss på, å bedre kommuneøkonomien gradvis gjennom en vekst på 1 1/4 pst. i forhold til foregående år.

**Odd Roger Enoksen (Sp):** Jeg registrerer at statsministeren har et nærmest desperat behov for å sammenlikne det denne regjeringen gjør, med det den forrige regjeringen han ledet, gjorde. Jeg hadde faktisk tenkt å avstå fra dette i denne omgang. Jeg hadde også tenkt å avstå fra å nevne kommuneøkonomien, men holde meg til det som skjer i Vardø. Denne gangen er det Vardø det gjelder, men jeg tror faktisk vi ganske fort kan komme til å se at dette også vil komme til å spre seg til andre plasser.

Jeg har lyst til å ta et konkret eksempel på det som folk opplever som fullstendig meningsløst i en del av den omorganiseringen som skjer i dag. Jeg har lyst til å bruke Aetat som et eksempel på dette. I helgen ble jeg kjent med at i et område av landet som jeg kjenner veldig godt, er flere kontorer slått sammen til et regionkontor. Avstanden mellom to av disse kontorene er så stor at det ikke er mulig for de ansatte å pendle fra sin gamle arbeidsplass og til sin nye arbeidsplass. Dette har ført til at de fortsatt får beholde sin gamle arbeidsplass som arbeidsted, men de sitter bak låste dører og skal gjøre interne arbeidsoppgaver. De tar ikke imot brukerne. Det betyr at brukerne av tjenesten må pendle fem timer fram og tilbake, mens de ansatte, med 20 års kompetanse, fortsatt sitter på kontoret, men ikke får lov til å betjene kundene.

Anser statsministeren dette for å være en meningsfull måte å drive modernisering på?

**Statsminister Kjell Magne Bondevik:** For det første er jeg enig med representanten Enoksen i at det er flere kommuner enn Vardø som er oppe i en vanskelig situasjon. Regjeringen er innstilt på å gå inn i en dialog og søke å bistå innenfor de rammer vi har til disposisjon. Mange kommuner har drevet effektiviserings- og rasjonaliseringsarbeid gjennom mange år, og føler at de ikke har noe særlig mer å gå på i så måte. Andre har nok fortsatt et ytterligere potensial for dette. Slike muligheter skal og må undersøkes.

Når det gjelder Aetat, er de inne i en omorganiseringsprosess som er vel kjent for Stortinget, og som også til dels har vært til behandling her. Å ta standpunkt til hvordan enkeltkontorer nå organiserer seg, avstander og forhold som har med de ansatte og de som skal betjenes av kontoret, å gjøre, er umulig for statsministeren å ta over Stortingets talerstol. Det tror jeg representanten Enoksen har sans for. Vi foreslår i revidert nasjonalbudsjett å styrke Aetat med 15 mill. kr for å lette overgangsproblemer.

**Presidenten:** Det blir oppfølgingsspørsmål – Inge Ryan.

**Inge Ryan (SV):** Vardø er ikke enestående når det gjelder å oppleve avmakt. Jeg mottar massevis av både mailer og telefoner fra enkeltpersoner og kommuner som faktisk er oppgitt over situasjonen. Men samtidig mottar jeg også henvendelser fra folk som gleder seg til å komme i gang og bidra med å utforme en framtidsrettet og ny distriktpolitikk. Den bebudede distriktskommisjonen fra statsministeren er svært godt mottatt av mange. Men mange er utålmodige etter å komme i gang, for de ser at det haster med å finne nye grep i distriktpolitikken.

Mitt spørsmål til statsministeren er derfor: Er statsministeren enig i at det er viktig å komme raskt i gang med dette arbeidet, og er Regjeringa i rute med denne viktige jobben for Distrikts-Norge?

**Statsminister Kjell Magne Bondevik:** La meg først gi representanten Ryan en velfortjent honnør for at han har tatt en konstruktiv innfallsvinkel til hvordan vi skal komme videre i distriktpolitikken. Det er ikke bare et spørsmål om å gå videre i gamle spor og være opptatt bare av bevilgninger til gamle virkemidler, som også i stor grad ikke har hatt den ønskede effekt, men være villig til å tenke nytt, nye virkemidler. Der har Ryan og SV vært fortjenstfull i forhold til veldig mange andre i denne debatten.

Ryan foreslo også opprettelse av en distriktskommisjon nettopp på denne bakgrunn. Det stilte jeg meg positiv til, og det akter vi å følge opp. Jeg er enig i at en ikke skal vente for lenge. Men som representanten Ryan utmerket godt vet, sitter det for tiden et ekspertutvalg, oppnevnt av den forrige regjering, som nå kan gi oss verdifulle grunnlagsmateriale. Vi er åpen for at etter underveisrapporten fra dette utvalget, som kommer til høsten, kan tidspunktet være inne for en bredere politisk sammensatt kommisjon. Det vil vi vurdere når dette kommer, og gjerne i konsultasjon også med SV.

**Presidenten:** Oddbjørg Ausdal Starrfelt – til oppfølgingsspørsmål.

**Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A):** Eg vil gjerne få stilla eit oppfølgingsspørsmål til samferdselsministeren.

Eg er samd med Regjeringa i at me får mange mailar og mange meldingar frå Distrikts-Noreg om frustrasjon – frustrasjonar over Bondevik-regjeringa sin manglande distriktpolitikk. Mange vil, men får det ikkje til, for verkemidla er ikkje til stades. Og den dropen som fekk begeret til å flyta over i Vardø, var nedlegginga av Vardø flyplass. Det same for så vidt i Narvik. Og då vil eg spørja samferdselsministeren: Hadde ho kontakt med andre departement? Skaffa ho seg ei oversikt over nedlegginga av statlege arbeidsplassar i Vardø, og for så vidt i Narvik, før ho kom med forslag om å leggja ned flyplassane? Hadde ho kontakt med Vardø kommune, med Narvik kommune, for å sjå på kva som var mogleg å få til, og kva som dei kunne bera, for ein kan lett stella seg i ein situasjon der ein moraliserer over at folk vert frustrerte. I Arbeidarpartiet forstår me veldig godt at dei er frustrerte.

**Statsråd Torild Skogsholm:** Samferdselssektoren er veldig sentral i forhold til distriktpolitikken i Norge. Det har den vært, og det vil den fortsatt være. Jeg er veldig opptatt av at vi skal finne gode distriktsløsninger innenfor samferdselen, så også innenfor luftfarten. Derfor gikk vi til det steget å foreslå de nedleggelsene, fordi vi så at i disse regionene hadde man en gevinst å hente på at det ble et annet trafikkgrunnlag på de nærmeste flyplassene. Derfor vil regionen som sådan vinne på at vi tar de grepene.

Jeg vil også minne om, for så vidt i likhet med det statsministeren har gjort, at det var under den forrige regjeringen transportplanen ble lagt fram, der det ble bedt om at man skulle foreta en sånn gjennomgang av lufthavnene i Norge. Det ble gjennomført, og vi har fulgt opp det.

**Presidenten:** Carl I. Hagen – til oppfølgingsspørsmål.

**Carl I. Hagen (FrP):** Jeg går tilbake til statsministeren.

Det dreier seg om Vardø kommune. Vardø kommunes frie driftsinntekter var ifølge Statistisk sentralbyrå 34 876 kr pr. innbygger i fjor, 50 pst. over landsgjennomsnittet. Vardø kommunes administrasjon koster 5 121 kr pr. innbygger, nesten dobbelt så mye som landsgjennomsnittet. Legedekningen pr. 1000 innbyggere er 0,99, mot landsgjennomsnittet 0,77. På alle felter er Vardø i særklasse i forhold til landsgjennomsnittet: høyere barnehagedekning, flere eldre med hjemmetjenester, dobbelt så mange barn under oppfølging av barnevernet, høyere driftsutgifter pr. plass i institusjonsomsorgen for eldre, osv. Og det er tre færre elever pr. klasse i barne-skolen i forhold til landsgjennomsnittet.

Er statsministeren enig i at man også må lete i kommunens egen styring etter årsaken til eventuelle problemer? Når de ligger over i utgifter i forhold til landsgjen-

nomsnittet, kan det hende at det faktisk er de lokale politikere som har ansvaret selv, og da skal man ikke skyldte på staten.

**Statsminister Kjell Magne Bondevik:** Som jeg sa i et tidligere svar, er det behov for i mange kommuner å gå gjennom ressursbruken. Mange kommuner har gjort det i stor grad, de har effektivisert og rasjonalisert, og føler at de har kommet inn til beinet og ikke klarer mer. Noen kommuner, som jeg sa i et tidligere svar, har nok fortsatt et potensial for en bedre ressursutnyttelse. Jeg kjenner ikke til detaljene i Vardøs situasjon på de ulike områdene som representanten Carl I. Hagen nå nevnte eksempler på, men jeg synes nettopp på en slik bakgrunn at det vil være mer konstruktivt at staten og Vardø kommune går inn i en dialog, f.eks. gjennom fylkesmannen, om hvordan en eventuelt kan utnytte ressursene enda bedre. Nedleggelse av politiske verv er ikke en slik konstruktiv fremgangsmåte. Staten er åpen for en dialog.

**Presidenten:** Marit Arnstad – til oppfølgingsspørsmål.

**Marit Arnstad (Sp):** Vi får vel gi dem i Vardø den kreditten at det ikke er kommuneøkonomien de har klaget på. De klager over at de mister arbeidet, de klager over at det er flere hundre arbeidsplasser som har forsvunnet, og det er mye i et lite samfunn som Vardø. Likeens klager de over at de mister flyplassen, og det er også alvorlig for en plass i distriktene.

Jeg tror det er viktig å ta dette på alvor, sammen med avmakt, og også i forhold til det at det kan spre seg til andre deler av Distrikts-Norge. Jeg tror det er en kombinasjon av en rekke forhold som skaper denne avmakten: at statlige arbeidsplasser forsvinner, at SND-virkemidlene blir kuttet, at fiskeriene blir sentralisert, og at en føler en overstyring fra staten i en rekke forhold. Og den avmakten er alvorlig, for uten lokaldemokratiet stopper Norge. Når statsministeren her sier at vi må tenke nytt i distriktpolitikken – implisitt at vi som ikke tenker nytt, vi er gammeldags og foreldet – så venter vi i spenning på innholdet i de nye tankene som statsministeren har tenkt å gjøre seg, og så får vi håpe at ikke flere kommunestyre har nedlagt sine verv før det innholdet blir synlig.

**Statsminister Kjell Magne Bondevik:** For å ta det jeg er enig med representanten Arnstad i først. Jeg er enig i og tror situasjonen i Vardø er alvorlig, og den skal tas på alvor. Jeg tror ikke de går til nedleggelse av sine politiske verv for moro skyld. De gjør det nok fordi de føler at situasjonen er desperat. Men jeg tror på en annen fremgangsmåte for å komme ut av den situasjonen. Det staten har den mest direkte styring på, er jo mulige statlige arbeidsplasser, og det har vi sagt at vi ønsker å bidra til å kanalisere til Vardø kommune. Det skal følges opp. Ellers inviterer jeg Vardø til en dialog med statlige myndigheter om hvordan en kan komme ut av en vanskelig situasjon i en kommune som har tapt 530 stillinger i stat-



lig og privat sektor i løpet av de siste 15 år. Det er klart at det merkes i en kommune med et slikt innbyggertall.

Når det gjelder nye tiltak i distriktspolitikken, viser jeg til kommunalministerens distriktspolitiske redegjørelse. Den er nettopp holdt, og den inneholder en rekke konkrete forslag til en ny politikk, og vi skal følge opp gjennom en distriktskommisjon. Jeg anbefaler Senterpartiet å komme litt mer over på SVs konstruktive linje.

**Presidenten:** Vi går til neste hovedspørsmål.

**Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A):** Eg prøver meg igjen på å gje statsministeren litt avlastning, og stiller eit spørsmål til samferdselsministeren.

Samferdselsministeren skal no gjennomføra overgang til aksjeselskap på mange område i sektoren, bl.a. produksjonsavdelinga i Statens vegvesen. Me i Arbeidarpartiet er imot dette. Me trur at det vil verta meir kommers og mindre samfunnsstyring, noko som i siste instans vil gje mindre og dårlegare veg for pengane.

No, sju månader før omdanninga, er det meste uklårt både for oss og dei tusenvis tilsette i etaten. Me veit ikkje om me får meir igjen for pengane, slik målet var, og me har ikkje peiling på kva omstillinga kostar. Arbeidsmannsforbundet seier at ho vil kosta 7 milliardar kr, og statsråden seier 680 mill. kr. Dei tilsette veit lite om kor lenge dei vil ha arbeid og på kva slags vilkår. Me har dei siste vekene stilt ein del spørsmål om dette. Me får generelle svar, og det verkar som om statsråden helst ville sleppa å svara. Me har fått ei utgåve av ein rapport, unntaken offentlegheit! Forstå det den som kan.

Difor vil eg spørja statsråden: Kva kostar omstillinga – 680 mill. kr eller 7 milliardar kr? Og korleis vil ho få dei tilsette på lag i det vidare arbeidet?

**Statsråd Torild Skogsholm:** Nå er det slik at det også er en del regjeringer tidligere som har vært igjenom noen omgjøringer til AS, og tidligere arbeiderparti-regjeringer har god erfaring med det. Derfra vet man at omdanning til AS ikke i seg selv medfører store kostnader. Den store utfordringen når det gjelder produksjonsvirksomheten i Statens vegvesen, er nettopp konkurranseutsettingen av virksomheten. I den forbindelse er det rimelig å anta at det vil være behov for effektivisering og nedbemanning – alt avhengig av hvor god man er i denne konkurransen.

I denne type omstilling vil det alltid ligge kostnader. Det er helt riktig at det i dag ikke foreligger en total oversikt over kostnadene, for vi er ennå ikke kommet til det stadiet at denne konkurransesituasjonen har inntrådt.

Vegdirektoratet har nylig utarbeidet et innspill i forbindelse med oversendelse til departementet av forslag til åpningsbalanse. Departementet går nå igjennom dette, og med kvalitetssikring av en ekstern konsulent. Kostnadene vil være avhengig av det antall personer som omfattes av nedbemanningen. Omfanget av dette vil da bli gjenstand for styrets vurdering. De tall som Vegdirektoratet har spilt inn, indikerer en samlet omstillingskostnad på 2,2 milliarder kr. Dette er et beløp og en analyse som

vi må, som jeg sier, ha en ekstern kvalitetssikring av. Departementet vil komme tilbake til omstillingskostnader i forbindelse med en total presentasjon av åpningsbalansen i budsjettet til høsten.

**Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A):** Eg takkar statsråden for svaret. Svaret er då at eigentleg er det ikkje nokon kostnad i seg sjølv, men at ikkje-kostnadene så langt er rekna til 2,2 milliardar kr. Det er klart at det trengst mykje omstilling i ein sektor med 10 000–11 000 tilsette, der mange skal seiast opp. Vår bekymring er at det einaste ein oppnår med dette, er ei styrt avvikling, og at ein ikkje tek vare på den kompetansen som dei tilsette i Vegvesenet har.

I ei pressemelding frå 7. mai seier departementet at allereie frå 2003 vil innsparingane dekkja kostnaden. Eg har lyst til å spørja: Korleis stemmer det med denne utarbeidde rapporten? Viser den at ein vil tena pengar så fort?

Så har eg lyst til å gjera statsråden merksam på – det er mogleg ho veit om det – at svenske erfaringar syner at der dei trudde det skulle kosta 1,2 milliardar kr å omstilla Vägverket, ikkje til eit AS, men til ei forvaltingsbedrift, er resultatet no 4,5–5 milliardar kr. Eg er bekymra for at det vil kosta meir enn det smakar i Noreg òg.

**Statsråd Torild Skogsholm:** Nå oppfatter jeg dette egentlig som et lite forsøk på en omkamp om vi skal ha et AS eller ikke. Det har Stortinget forholdt seg til, så der anser jeg det som at beslutningen er tatt.

Det er også viktig å understreke at når representanten Starrfelt her viser til de 10 000–11 000 ansatte, så snakkes det om forvaltning og produksjon, mens spørsmålet til meg var rettet i forhold til produksjonen. Hvis vi konsentrerer oss om produksjonen, er der åpne spørsmål i forhold til hva kostnadene vil være. Men vi vet at vi får en effektivisering av måten vi får gjennomført både investering, drift og vedlikeholdsoppgaver på, som gjør at vi samlet sett tjener på denne omstillingen i Vegvesenet.

**Presidenten:** Det blir oppfølgingsspørsmål – Bjørgulv Froyn.

**Bjørgulv Froyn (A):** Det viktigste er ikke omkamp om et vedtak som allerede er fattet. Det viktigste er å få fatt i hva som egentlig foregår når det gjelder denne omorganiseringen av Statens vegvesen til et AS, og kostnaden.

Mitt spørsmål til statsråden er: Er det bekvemt å stå overfor kostnader som kan tyde på å dreie seg om milliarder av kroner? Er det bekvemt å stå overfor tusener av ansatte som får en utrygg hverdag? Og er det bekvemt å si nei til de tiltak som man kunne ha brukt disse pengene til når det gjelder veiutbygging, rassikring og kollektivtransport?

**Statsråd Torild Skogsholm:** Aller først vil jeg understreke at det er ikke snakk om å gjøre Statens vegvesen om til et AS. Det er snakk om å gjøre Statens vegvesens

produksjonsvirksomhet om til et AS, og det er en meget stor forskjell.

Så er det slik at de kostnadene det her er snakk om, gjelder pensjonsløsninger, ventelønn osv. Dette er kostnader som vil ligge der uansett, og som pr. i dag er rimelig skjult, men som vi nå får tall på. Dette vil bli ivare tatt gjennom åpningsbalansen, som senere vil bli presentert for Stortinget. Jeg har ikke noe imot at disse tallene kommer på bordet, og at vi ser hva det koster.

Vi har også kommet langt på vei i dialogene med de ansatte om nettopp hvordan vi skal få ivare tatt hensynet til fortrinnsrett til andre stillinger i staten, ventelønn, førtidspensjonering osv.

**Jorunn Ringstad (Sp):** Statsråden starta sitt fyrste svar med å vise til at andre regjeringar òg har omdanna selskap til AS. Men statsråden må jo innrømme at det denne regjeringa gjer, ligg langt over det som andre regjeringar har tenkt på. Her tar dei Posten, NSB, Luftfartsverket og produksjonsavdelinga i Statens vegvesen og gjer om til AS utan at det har vore gjort noko grunnleggjande arbeid på førehand, og utan at dei tilsette har vore tekne med i prosessen. Det er jo klart at det må skape uro blant dei tilsette, og det har jo òg vist seg når organisasjonane til dei tilsette både demonstrerer og bryt all kontakt med departementet. Ser statsråden dei problema som dette skapar når dei tilsette sine organisasjonar ikkje føler at dei kan vere med på eit slikt arbeid?

Så viste statsråden til opningsbalansen, der skal svaret på det meste kome. (Presidenten klubbar.) Men den opningsbalansen kjem ikkje før budsjettet til hausten, og omdanninga skal skje 1. januar 2003.

**Presidenten:** Taletiden er ute.

**Statsråd Torild Skogsholm:** Jeg vil minne om at to av de selskapene som det er snakk om, er særlovsselskap i dag. Forskjellen på et særlovsselskap og et aksjeselskap er minimal. Det betyr at disse selskapene i praksis var omdannet til aksjeselskap allerede før denne regjeringen tiltrådte. De ansatte har vært invitert til å være med i prosessen hele veien, og er det selvsagt i fortsettelsen. Jeg har registrert at det er en viss uro i Statens vegvesen, og jeg er selvfølgelig åpen for dialog i forhold til de punktene hvor man føler usikkerhet. Det er også slik at den største gjenstående utfordringen går i forhold til usikkerheten omkring åpningsbalansen, og vi har sagt at den skal legges fram når vi skal legge fram budsjettet til høsten.

**Presidenten:** Siste hovedspørsmål i den muntlige spørretimen blir stilt av Kenneth Svendsen.

**Kenneth Svendsen (FrP):** Spørsmålet mitt går til samferdselsministeren.

Jeg var nylig i møte med folkeaksjonen for 4-felts E6 i Østfold. Møtet fant sted i Sarpsborg. På scenen stod det én rose for hvert dødsfall pr. år – 20 roser i en bukett. Om 10 år vil det stå 200 roser der. Og før Nasjonal transport-

plan er oppfylt for Østfold vil det antakeligvis stå 400 roser – én for hvert dødsfall – på den scenen. I tillegg kommer alle de hardt skadde. Har vi råd til å miste disse 400 de neste 20 årene? Og som sagt: I tillegg kommer de hardt skadde.

Men det stopper ikke der. Vi har de samme problemene i Oslo, i Akershus, i Vestfold – for ikke å snakke om i resten av landet, der nesten 340 mennesker blir drept pr. år. 11 500 personer er skadd i trafikken. Det vi nå trenger, er en nasjonal dugnad, et nasjonalt løft for å få veiene på plass. Vil statsråden ta initiativ til en slik nasjonal dugnad?

**Statsråd Torild Skogsholm:** Denne nasjonale dugnaden er jeg med på hver dag, og jeg har tenkt å fortsette så lenge denne regjeringen sitter.

Det er med stor glede jeg registrerer at Fremskrittspartiet er svært opptatt av trafikksikkerheten på norske veier. Vi har absolutt et felles utgangspunkt når vi ser disse utfordringene, det være seg når det gjelder E6 gjennom Østfold, eller når det gjelder andre veier rundt om i hele vårt land, når det gjelder rassikring på Vestlandet og i Nord-Norge, og når det gjelder de alminnelige trafikkforhold rundt om, som gjør at så lenge vi ikke klarer å få bygd og utbedret de veiene som bør utbedres og bygges, må vi foreta andre trafikksikkerhetsmessige tiltak. Dette har vi et stort arbeid i gang i forhold til, og det har vi tenkt å fortsette – det er en nasjonal dugnad, med bidrag så vel fra staten som fra trafikantene som ferdes på norske veier, f.eks. gjennom bompenger.

Jeg kan helt klart slå fast at vi fra statens side kommer til å komme med viktige bidrag i tiden fremover både når det gjelder investering, drift og vedlikehold, og vi kommer til å komme med tiltak generelt når det gjelder trafikksikkerhet. Jeg har selvfølgelig stor forventning til at Fremskrittspartiet vil støtte oss i disse tiltakene, alt fra fartsreducerende tiltak og til hva det ellers kan være.

**Kenneth Svendsen (FrP):** Det er med all mulig respekt en forunderlig nasjonal dugnad man deltar i. Det er faktum at man i 1990 brukte 9,5 milliarder kr til veier, mens man tok inn ca. 20 milliarder fra bil og bilbruk. I år bruker man 10,5 milliarder kr og tar inn ca. 40 milliarder kr fra bilbruk. Man har altså nesten ikke hatt noen økning i kronebeløpet de siste ti årene. Det er faktisk en reell nedgang i bruken til bygging av veier. Den nasjonale dugnaden samferdselsministeren legger opp til, er å produsere flere fotobokser, flere humper på veiene, prikkbelastning, radarkontroller, mens det som virkelig hjelper, som vi ser på E6 til Gardermoen, der dødstallet har gått dramatisk ned, er bygging av nye veier, og der gjør Regjeringen absolutt ingenting. Det er der jeg etterlyser en nasjonal dugnad. Vil statsråden ta initiativ til en nasjonal dugnad for å bygge sikre veier i dette landet?

**Statsråd Torild Skogsholm:** Jeg er litt usikker på om vi lever i samme land – hvis det er slik at vi ikke gjør noe på veisiden! Det kan vises til uhorvelig mange gode til-

tak vi har gjort på veisiden, både når det gjelder bygging av nye veier, bruer og tunneler – det tror jeg ikke det er noen tvil om.

Så er det slik at når det gjelder fiskale avgifter her i landet, er ikke de øremerkede. Enten vi vil det eller ikke, er det ikke slik at det er en automatikk i at bilavhengige avgifter går til samferdselsformål. Derfor er det viktig at vi plukker ut de beste og viktigste prosjektene først og får gjennomført dem. Den innsatsen har vi tenkt å fortsette med, og vi kommer med jevne mellomrom til å legge fram Nasjonal transportplan, hvor det blir mulighet for Stortinget til å forholde seg til både planer på lang sikt og budsjettene de enkelte år i forhold til prioriteringene hvert år.

**Presidenten:** Tiden for den muntlige spørretimen er nå omme. Vi går over til den ordinære spørretimen.

#### *Ordinær spørretime*

**Presidenten:** Det blir en lang rekke endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 2, fra representanten Sigvald Oppebøen Hansen til finansministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 3, fra representanten Per Roar Bredvold til kultur- og kirkeministeren, vil bli besvart av olje- og energiministeren på vegne av kultur- og kirkeministeren, som er bortreist. Etter anmodning fra olje- og energiministeren blir dette spørsmålet flyttet og besvart før spørsmål 10, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 4, fra representanten Signe Øye til landbruksministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 11, fra representanten Karita Bekkemellem Orheim til barne- og familieministeren, vil bli besvart av sosialministeren på vegne av barne- og familieministeren, som er bortreist. Spørsmålet vil bli tatt opp av representanten Eirin Faldet.

Spørsmålene 12 og 14, fra henholdsvis representantene Ågot Valle og Arne Lyngstad til barne- og familieministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 13, fra representanten Siri Hall Arnøy til barne- og familieministeren, vil bli besvart av helseministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 15, fra representanten Marit Arnstad til fiskeriministeren, vil bli besvart av sosialministeren på vegne av fiskeriministeren, som er bortreist.

Spørsmål 17, fra representanten Svein Roald Hansen til arbeids- og administrasjonsministeren, er overført til kommunal- og regionalministeren som rette vedkom-

mende. Spørsmålet må imidlertid utsettes til neste spørretime, da kommunal- og regionalministeren er bortreist.

Spørsmål 20, fra representanten Oddbjørg Ausdal Starrfelt til nærings- og handelsministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 21, fra representanten Gjermund Hagesæter til kommunal- og regionalministeren vil bli besvart av arbeids- og administrasjonsministeren på vegne av kommunal- og regionalministeren, som er bortreist.

Spørsmål 22, fra representanten Odd Roger Enoksen til forsvarsministeren, blir etter anmodning fra statsråden flyttet og besvart før spørsmål 1, dvs, først i spørretimen.

**Presidenten:** Det første spørsmålet som vil bli behandlet, er altså spørsmål 22.

#### S p ø r s m å l 2 2

**Odd Roger Enoksen (Sp):** Jeg vil gjerne få lov til å stille forsvarsministeren følgende spørsmål:

«Siden Stortinget vedtok etablering av Regionfelt Østlandet i 1999 er en rekke av miljøforutsetningene for vedtaket radikalt endret. Disse endringene må forelegges Stortinget.

Vil statsråden ta initiativ til å sikre at Stortinget på egnet måte, for eksempel gjennom en redegjørelse, blir informert om de endrede forutsetningene for etablering av Regionfelt Østlandet?»

**Statsråd Kristin Krohn Devold:** Jeg er ikke enig i Odd Roger Enoksens påstand om at miljøforutsetningene for Stortingets vedtak om etablering av Regionfelt Østlandet er radikalt endret. Det ble det også redegjort for av kommunal- og regionalministeren, som på mine vegne svarte representanten Knut Storberget i spørretimen onsdag den 17. april 2002.

Anbefalingene i St.meld. nr. 11 for 1998-99 om etableringen av Regionfelt Østlandet var basert på Forsvarets behov, men la også til grunn en omfattende utredning om konsekvensene for natur, miljø og samfunn, så langt man på det tidspunkt hadde oversikt.

Etter at arbeidet med konsekvensutredningen ble avsluttet i 1998, har uavhengige fagkonsulenter gjennomført oppfølgende utredninger. Resultatet av disse viser at konsekvensene for natur, miljø og samfunn stort sett er de samme eller noe bedre enn det som ble forelagt Stortinget ved behandlingen av St.meld. nr. 11.

Når det gjelder støy fra feltet, erkjenner det at virksomheten vil medføre støybelastning for omgivelsene. Ved å endre plassering av standplasser, skyteretning og målområder samt justering av ladningsstørrelser arbeides det for å minske støyforurensningene i forhold til det Stortinget ble informert om.

Når det gjelder forurensning til vann, har Forsvaret som målsetting å gå over til blyfri ammunisjon for håndvåpen. For Østerdal garnison og Regionfelt Østlandet vil denne prosessen bli fremskyndet. Deponering av bly i feltet vil derfor bli betydelig redusert i forhold til det som lå til grunn i Stortingets behandling.

**(Statsråd Krohn Devold)**

Når det gjelder bruk av Rena-elva til militær aktivitet, forutsettes det at dette kan skje med tilbørlig hensyn til eksisterende sivil bruk av elva.

Det pågår fortsatt en omfattende prosess, hvor hensynet til natur, miljø og samfunn blir sterkt vektlagt i planleggingen og gjennomføringen av Regionfelt Østlandet.

Stortinget har siden vedtaket i 1999 fått seg forelagt relevant informasjon om prosjektet i tilknytning til de årlige budsjettproposisjonene samt i St.prp. nr. 55 for 2001-2002, Gjennomføringsproposisjonen, som ligger til behandling i forsvarskomiteen nå.

Det er min oppfatning at gjennomføringen av prosjektet skjer i henhold til de føringer som Stortinget har lagt, og at nødvendig informasjon om planleggingen og gjennomføringen har blitt lagt frem for Stortinget på en tilfredsstillende måte.

K a r i L i s e H o l m b e r g hadde her overtatt presidentplassen.

**Odd Roger Enoksen (Sp):** Jeg må si at jeg er noe forundret over svaret som forsvarsministeren nå gav. Min oppfatning er fortsatt at miljøforutsetningene er radikalt endret i forhold til det som var utgangspunktet for prosjektet.

For det første blir det gjort betydelige inngrep i Rena-elva, som tidligere har vært skjermet for militære inngrep. Enda mer alvorlig anser jeg det for å være at giftutslippene til vann sannsynligvis vil komme til å bli mellom tre- og firedoblet i forhold til hva som var forutsatt ved etablering av Regionfelt Østlandet. Dette gjelder bl.a. for flere typer metaller. Det var forutsatt f.eks. et blyutslipp på 10 tonn, mens det ser ut til å kunne bli så høyt som 19 tonn. Det er riktig at Forsvaret vurderer å gå over til annen type ammunisjon, men det vil allikevel ikke forhindre store utslipp av kobber, sink og f.eks. hvitt fosfor. I tillegg til dette er det også kjent at det er langt flere som vil bli berørt av støyproblemer enn det man i utgangspunktet hadde antatt.

Det er en forutsetning for et fungerende demokrati at statlige inngrep behandles på en grundig måte, og at man tar reelle hensyn i prosessen. Det kan ikke aksepteres at Forsvaret endrer bruken av feltet på tvers av forutsetningene som ble lagt til grunn i 1999, uten at de berørte parter blir tilstrekkelig hørt og også Stortinget har hatt et ord med i laget. Med utgangspunkt i forsvarsministerens første svar blir da mitt oppfølgingsspørsmål: Ser ikke forsvarsministeren at hensynet både til inngrep i elva, hensynet til giftutslipp og hensynet til støy har endret seg i forhold til de opprinnelige vedtak?

**Statsråd Kristin Krohn Devold:** Når det gjelder de konkrete eksemplene som har vært fremme her, har jeg et annet syn på en del av de påstandene som Odd Roger Enoksen baserer seg på, og som bl.a. ligger i en utredning fra naturvernorganisasjonene.

Når det gjelder forurensning til vann, er bly den største forurensningskilden. Forsvarets syn er at deponering

av bly i feltet vil bli betydelig redusert gjennom f.eks. overgang til blyfri ammunisjon. Man kan også på andre måter håndtere utslipp til vann. Blant annet kan man la skytingen foregå på baneanlegg og mot mål i felt med skytevoller og andre tiltak som hindrer avrenning, og som også legger til rette for oppsamling av prosjektiler.

Når det gjelder støy, mener vi fortsatt at de 305 boligene som man antar blir berørt, står ved lag, og det er tall som også ble presentert for Stortinget i en spørretimerunde tidligere i år.

Når det gjelder Rena-elva, mener vi altså at her er det fullt mulig å forene Forsvarets aktivitet med sivil bruk av elva. Da er vi over på spørsmålet om demokrati, og situasjonen er at demokratiet har vedtatt at Regionfelt Østlandet skal bygges. Det har vært betydelig motstand, men motstanden har ikke vunnet frem. Når departementets holdning er at man med hensyn til miljøforutsetningene stort sett har den samme eller en noe bedre situasjon i forhold til enkelte utslipp, er det riktig å la prosjektet gå sin gang. Men jeg synes også demokratiet skal ha sine muligheter til å stille spørsmål. Det har vi ved at vi har en proposisjon som ligger i forsvarskomiteen, nemlig St.prp. nr. 55, som også har en omtale av Regionfelt Østlandet, slik at vi vil selvfølgelig besvare spørsmål fra komiteen der man tar opp aktuelle problemstillinger i den forbindelse.

**Odd Roger Enoksen (Sp):** Det er også oversendt en rekke spørsmål som tar opp problemstillinger knyttet til Regionfelt Østlandet hvor nettopp miljøaspektet ikke er berørt. Det er helt riktig at det er et demokratisk vedtak som ligger til grunn for bygging av Regionfelt Østlandet. Det demokratiske vedtaket er bygd på gitte forutsetninger, og vi har da noe ulik oppfatning av hvor stort avviket er i forhold til de gitte forutsetningene.

Mitt avslutningsspørsmål til statsråden blir kort og godt: Vil statsråden garantere at Forsvaret vil holde seg innenfor de rammer, bl.a. med hensyn til miljø, som ble satt av Stortinget i 1999?

**Statsråd Kristin Krohn Devold:** Jeg vil holde meg til det jeg sa i hovedsvaret mitt, nemlig at når det gjelder de samlede miljøforutsetningene, er de stort sett uendret eller til og med noe forbedret. Det er mange ulike elementer i disse miljøforutsetningene. Vi har vært inne på blyforurensning av vann, vi har vært inne på konsekvenser for Rena-elva, vi har vært inne på støyforurensning, men samlet sett mener vi at dette er innenfor det som Stortinget la til grunn.

Det pågår også fortsatt arbeid i prosjektorganisasjonen for å minimalisere alle de utslipp som vi her har snakket om. Jeg har tillit til at dette vil skje på en tilfredsstillende måte, i tillegg til at det selvfølgelig til syvende og sist er Statens forurensningstilsyn som skal stille utslippskrav til Forsvaret, og som vi selvfølgelig må holde oss til når vi skal iverksette bruken av feltet.

**Presidenten:** Da går vi til spørsmål 1.

## S p ø r s m å l 1

**Karl-Anton Swensen (Kp):** Jeg vil stille følgende spørsmål til utenriksministeren:

«Det går nå raskt mot en utvidelse av Europaunionen. Dette stiller Norge overfor store utfordringer.

Hvilken strategi har Regjeringen for å styrke Norges posisjon i våre nærområder, særlig med henblikk på forvaltningen av og kontrollen over våre store havressurser?»

**Utenriksminister Jan Petersen:** Swensen har helt rett i at det nå sannsynligvis går mot en utvidelse av EU. Jeg vil anta at en betydelig utvidelse kommer i 2004, som altså er vel et par år unna.

Når EU utvides, vil de nye medlemslandene bli deltagere i EUs felles fiskeripolitikk, som ikke inngår i EØS-samarbeidet. Utvidelsen vil slik sett ikke berøre Norges forvaltning av og kontroll med havressursene, og derfor innebærer den at vi står i omtrent samme stilling som nå.

Når det gjelder Norges forvaltning av og kontroll med havressursene, legger imidlertid Regjeringen fortsatt avgjørende vekt på et nært samarbeid med de land vi deler disse ressursene med. Norge har derfor et bilateralt avtaleverk på fiskeriområdet med EU. De årlige forhandlinger om et gjensidig og balansert kvotesamarbeid som finner sted innenfor dette avtaleverket, vil bli videreført også med et utvidet EU.

**Karl-Anton Swensen (Kp):** Etter Kystpartiets syn må Norge nå satse på et samarbeid med de vestnordiske land for å sikre kontroll over naturressursene i Norskehavet. Vi hadde til behandling et Dokument nr. 8-forslag fra meg om dette i går.

Den siste meningsmålingen om islandsk medlemskap i EU viser at det islandske folk vil si et klart nei hvis det blir snakk om å gi fra seg råderetten over fiskeressursene. Det innebærer at Island vil være mer interessert i et samarbeid som ikke innebærer en oppgivelse av råderetten. Et slikt samarbeid mener vi at Norge kan tilby Island. Norge må satse tungt på flere markeder enn EU for fiskeproduktene. Bare ved å stå på flere ben kan vi redusere vår avhengighet til EU-markedet, som vi har sett at vi har hatt store problemer med i den senere tid.

Ser ikke utenriksministeren de enorme mulighetene som ligger i disse vestlige havområdene, slike som olje, gass og fiskeri? Jeg vil påstå at et slikt samarbeid vestover vil gi oss status som stormakt når det gjelder forvaltning av ressurser i fremtiden.

**Utenriksminister Jan Petersen:** Det spørsmålet Swensen reiser nå, er jo et helt annet enn det han reiste i spørretimespørsmålet. Der var tesen at på grunn av EU-utvidelsen vil vi tydeligvis få nye utfordringer når det gjelder forvaltningen av havressursene. Mitt poeng i svaret var nettopp at dette ikke er en del av EØS-avtalen. Selv om de nye landene også blir en del av EØS, er vi ikke i noen prinsipielt ny stilling på det området.

Jeg er ikke helt sikker på hva Swensen nå er ute etter. Jeg forstår at han er ute etter et samarbeid med de vestnordiske land, men etter mitt skjønn har Norge nå en forvaltning av ressursene som er tilfredsstillende. Det er helt riktig som Swensen sier, at det å ha et nært samarbeid med alle omliggende land er av den aller største viktighet, og ikke minst innen EØS har vi et meget nært samarbeid bl.a. med Island. Men at vi har et avsetningsproblem når det gjelder de norske produktene, er også en klar utfordring. Men det er altså ikke en del av spørsmålet om forvaltning av ressurser.

**Karl-Anton Swensen (Kp):** Det er mulig at jeg gikk litt på siden, men hovedhensikten min er jo å si at dette også sterkt berører markedsforholdet til EU. Derfor er Kystpartiet av den oppfatning at vi burde bygge opp en sterkere allianse utenfor EU for så å ha en større styrke overfor andre markeder og også EU, som er avhengig av våre produkter, som olje og fisk.

Jeg mener at Norge må ta konsekvensen av at vårt land har helt motsatte behov enn EU i den økonomiske politikken, bl.a. på grunn av at vi er et stort oljeproducerende land og at EU er storimportør av olje. I Norge må vi jo kjøle ned økonomien i perioder der EU må stimulere sin økonomi. Derfor er det etter vår oppfatning helt avgjørende for Norge å kunne føre en selvstendig finans- og rentepolitikk.

Ser ikke utenriksministeren at Norge har en god del motstridende interesser i forhold til EU, at vi har store muligheter utenfor EU, og at vi trenger å samarbeide med og styrke forholdet til naturlige geografiske naboer når vi i folkeavstemning har valgt å stå utenfor EU? For det er jo et faktum at vi har valgt å stå utenfor EU. Da må vi ha en strategi for å få bedre tilgang til markedene for å styrke vår posisjon i nord i fremtiden.

**Utenriksminister Jan Petersen:** Vi er nå for så vidt inne i et tredje spørsmål. Jeg skal la spørsmålet om olje ligge og holde meg til fisk, som jo var Swensens opprinnelige utgangspunkt.

Jeg vil kort si at våre nære naboland selvfølgelig først og fremst er der som nære naboland. Det er de store markedene ute som jeg regner med at Swensen nå først og fremst er ute etter. Men han er vel heller ikke ukjent med at vi her har en klar strategi, nemlig at vi i WTO-forhandlingene ønsker en så fri tilgang for norsk fiskeriekspport som overhodet mulig. Derfor er den klare strategien som bør følges av hensyn til Kyst-Norges fremtidige inntekter, nettopp å få WTO-forhandlingene til å bli så vellykte som overhodet mulig. Jeg kan derfor svare meget positivt på Swensens spørsmål, og jeg føler meg helt sikker på at Swensen vil være med oss i et arbeid for en så liberal verdenshandel for fisk som mulig. Derfor bør alle gode krefter støtte opp under de fremtidige WTO-forhandlingene.

## S p ø r s m å l 2

Fra representanten Sigvald Oppebøen Hansen til finansministeren:

«I avgjerd den 21. juni 2001 vedtok Regjeringa ved Finansdepartementet at skatteetaten skulle vere representert i Kviteseid med etatskontor. I brev av 7. mars 2002 har Finansdepartementet gjort ei fornya vurdering og avgjort at etaten skal vere representert i Kviteseid i eit kontor med etatsfunksjon eller i eit offentleg servicekontor.

Kva er årsaka til denne endra avgjerda?»

**Presidenten:** Dette spørsmålet er utsatt. Spørsmål 3 vil bli tatt opp senere i spørretimen.

#### S p ø r s m å l 4

Fra representanten Signe Øye til landbruksministeren: «Vansjø er drikkevannskilde for 60 000 mennesker. Kilden er sterkt forurenset, og det er behov for mange tiltak for å redde drikkevannet. Et grunnleggende problem er manglende gras- og melkeproduksjon. I fjor høst ble det avtalt mellom partene i landbruksoppgjøret at man forut for jordbruksforhandlingene i år skulle utrede aktuelle kostnadseffektive måter å øke grasproduksjonen på i spesielt sårbare områder, herunder skulle nye melkekvo-ter utredes.

Hvorfor er ikke dette fulgt opp?»

**Presidenten:** Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

#### S p ø r s m å l 5

**Olaf Gjødrem (KrF):** «Kvinnene si helse i Noreg blei sett på dagsordenen i samband med at Kvinnehelseutvalet la fram NOU 1999:13.

Korleis vil Regjeringa følgja opp innstillinga til dette utvalet?»

**Statsråd Dagfinn Høybråten:** En målsetting for norsk helsevesen og våre velferdsordninger er at de skal være best mulig for alle innbyggere – både for kvinner og menn. NOU 1999:13, Kvinners helse i Norge, viste med all mulig tydelighet at det til dels er store kunnskapsmangler hva angår kvinners helse og sykdom. Den slo også fast at det er manglende integrering av kjønns- perspektivet i helsepolitikken og i helsetjenesten. For øvrig vil jeg gjerne trekke fram at utredningen innledningsvis peker på at kvinners helse i Norge først og fremst har et positivt fortegn ved at kvinnene her lever lenger enn de fleste andre kvinner i verden, og at mange kvinner i Norge har gode forutsetninger for bra helse.

For å imøtekomme noen av manglene som ble påvist i utredningen, er det opprettet et eget fagråd for kvinnehelse i Statens helsetilsyn. Helsetilsynet vil også sikre kunnskap om kjønns- perspektivet i arbeidet med helse og ulikhet ved å integrere dette perspektivet i etatens databaser. Sosial- og helsedirektoratet har fått i oppgave å tilse at kjønns- perspektivet skal integreres i direktoratets virksomhet gjennom bl.a. utarbeiding og oppfølging av ulike typer planer, rådgivningstiltak og arbeid med kunnskaps-

grunnlaget. Direktoratet skal ha et særlig ansvar for å sikre at kvinner ikke diskrimineres gjennom helsetjenestenes organisering og praksis.

Den nasjonale forskningsetiske komite for medisin – NEM – har utarbeidet retningslinjer for inkludering av kvinner i medisinsk forskning med en klausul om at begge kjønn må inkluderes i all medisinsk forskning. Norges forskningsråd er pålagt å sikre at kjønns- perspektivet ivaretas i relevante programplaner, bl.a. ved søknads- vurderinger når det gjelder forskningsstøtte.

Det er også utarbeidet en informasjonsfolder om «Kjønns- perspektiv i sosial- og helsesektoren» som er spredd i et stort antall til sosial- og helsepersonell. Folderen skal bevisstgjøre personell i forhold til å tenke kjønns- perspektiv ved beslutninger – dvs. både konsekvenser av beslutninger som fattes, og hva som er kunnskaps- grunnlag for beslutningene.

Det arbeides nå med en stortingsmelding om folkehelse med sikte på fremleggelse for Stortinget i løpet av 2002. En mer helhetlig fremstilling av oppfølgingen av Kvinnehelseutvalgets forslag på områder som helse- overvåking, årsaksforskning i forhold til kvinners helse- problemer samt målrettede forebyggende tiltak vil komme i denne meldingen. Meldingen vil generelt legge vekt på målretting av tiltak med utgangspunkt i forskjeller mellom grupper i befolkningen. Med en slik innretning vil det være naturlig å legge stor vekt på strategier og tiltak som tar utgangspunkt i kvinners situasjon og behov.

**Olaf Gjødrem (KrF):** Eg takkar for svaret. Eg finn ein positiv vilje til å gå vidare med konklusjonane i denne innstillinga som blei levert for to–tre år sidan.

Eg stilte det same spørsmålet til helseminister Høybråten for to år sidan, og hadde då ei dårleg kjensle på vegner av mennene for den måten som me har nærma oss kvinnene sitt sjukdomsbilete på. Det slo meg då eg sette meg litt inn i den forskinga – og den behandlinga – som gjeld kvinnene, at i all hovudsak har interesse og merksemd opp gjennom historia i utgangspunktet vore retta mot mannskroppen, og at det i praksis har resultert i ein grov urett mot kvinnene t.d. på grunn av at me har ulik anatomi og biologi. Kvinner snakkar annleis om sjukdom, dei har mindre makt og innverknad i samfunnet, dei har andre sjukdomar enn menn, og mange av sjukdomane artar seg ulikt for kvinner og menn. Kvinner føder barn og har framleis hovudomsorga for dei, og kvinner gjev oftast uttrykk for at helsevesenet ikkje tek dei på alvor. Kvinner har òg, fordi det er flest av dei blant dei gamle i Noreg, fleire kroniske sjukdomar.

Derfor føler eg nok at det har skjedd litt lite i oppfølginga. Eg er klar over at statsråd Høybråten ikkje har hatt ansvaret for oppfølginga av dette i så stor del av dei to åra, i og med at han har vore fråverande mesteparten av tida og departementet har hatt mykje av merksemda retta mot statens overtaking av helseoppgåvene.

Eg vil gjerne spørja om statsråden no er klar til å gå på med fornya energi for å sikra at kvinne- perspektivet i framtida blir teke meir på alvor.

**Statsråd Dagfinn Høybråten:** Det korte svaret på det spørsmålet er: Ja.

Hvis jeg skulle benytte anledningen til å utdype det litt, vil jeg si at min plan er at vi i den meldingen jeg nå har varslet for Stortinget i løpet av dette året, skal legge fram en strategi for arbeidet med å følge opp kvinnehelse-spørsmål samlet sett.

Som det fremgikk av mitt første svar, har det skjedd en god del, men på flere punkter gjenstår det å vurdere å iverksette konkrete tiltak, ikke minst når det gjelder de mest markerte forskjellene. Jeg tror at de initiativ som er tatt i forhold til forskningsmiljøene, kanskje er noen av de viktigste. Det å legge et kjønnsperspektiv på helse innebærer å finne forklaringer på kvinners helse og sykdomsbilde, hvordan kvinners sykdommer kommer til uttrykk, og hvordan kvinners helse og sykdom blir forstått og møtt. Et kjønnsperspektiv vil øke forståelsen også for trekk som er positive for kvinners helse, noe som kan gi viktige gevinster i forebyggingsarbeid, også i forhold til menn i neste omgang.

Jeg tror denne fokuseringen etter hvert vil gi resultater, og jeg vil satse på at det skal være en offensiv strategi som blir presentert i den meldingen som Stortinget får seg forelagt.

**Olaf Gjødrem (KrF):** Eg takkar igjen for eit offensivt svar. Eg har full tillit til at helseministeren vil gjera akkurat det.

I konklusjonane som denne NOU-en trekte opp, var det nemnt at ein burde oppretta eigne fagområde for kvinners helse og sjukdom ved dei medisinske fakulteta. Det var òg nemnt at det burde etablerast krav for norsk forskning om at kvinner skal inkludrast i kliniske studiar. Vidare blei det trekt den konklusjonen at kvinnekjønnsperspektiv på helse må bli teke vare på i medisinske, helsefaglege og sosialfaglege utdanningar, og det blei foreslått å løyva 50 mill. kr til Norsk forskingsråd over ein femårsperiode for slike føremål.

Så eg vil til slutt spørja statsråden om han er innstilt på å gå inn på ein del spesielle tiltak for å ha ein del knaggar å vise all merksemd og forskingsinnsats til.

**Statsråd Dagfinn Høybråten:** Vi vil definitivt vurdere spesielle tiltak i tillegg til de retningslinjer som er iverksatt fra Forskningsetisk komite og det Norges forskningsråd er pålagt, nemlig å inkludere kjønnsperspektiv i all medisinsk forskning. Forskningsrådet skal også se til at kjønnsperspektivet ivaretas i programplaner, bl.a. ved vurdering av søknader om forskningsstøtte.

I tillegg til det kan jeg nevne at det er iverksatt et treårig utviklingsprosjekt knyttet til Senter for Samfunnsforskning ved Universitetet i Bergen, hvor formålet er å utvikle kjønnssensitiv kunnskap, metode, handlingsstrategier og undervisningsmateriell, bl.a. for rehabiliteringsfeltet, i samarbeid med brukere og ansatte. Det er ett eksempel blant flere på at disse retningslinjene nå er i ferd med å bli nedfelt, men vi vil definitivt vurdere konkrete tiltak framover.

## S p ø r s m å l 6

**Gunn Olsen (A):** Mitt spørsmål dreier seg også i hovedsak om kvinners helse, og det går til helseministeren:

«Innenfor generell kirurgi er de fleste områder spesialiserte. Ett av unntakene er mammakirurgi. En kan derfor være engstelig for at mammakirurgi kan oppfattes som venstrehåndsarbeid innenfor kirurgien.

Ser statsråden det hensiktsmessig å sikre kvaliteten på mammakirurgi ved å organisere den på samme måte som de øvrige kirurgiske subspecialitetene, og vil i så fall statsråden ta et initiativ til å gjøre noe med det?»

**Statsråd Dagfinn Høybråten:** Som et grunnleggende prinsipp har vi i Norge ønsket å holde antallet medisinske hovedspesialiteter og såkalte grenspesialiteter på et rimelig nivå for å unngå en for sterk oppsplitting av den medisinske kunnskap og praksis. Det er viktig også i forhold til kostnadsutviklingen i medisinen og ut fra hensynet til å ha et relativt desentralisert helsevesen med høy kompetanse. De fleste land vi kan sammenligne oss med, har flere spesialiteter enn Norge.

Ingen land i Norden eller EU har en egen spesialitet eller grenspesialitet i mammakirurgi. I begge våre naboland Sverige og Danmark er legers spesialistutdanning for tiden under fornyet vurdering, men så langt er det ikke fremmet noe forslag om hovedspesialitet eller grenspesialitet i brystkirurgi.

Hos oss er Nasjonalt råd for spesialistutdanning av leger og legefördeling i gang med å vurdere spesialiststrukturen innenfor de indremedisinske og kirurgiske fagområdene. Sekretariatet for dette rådet ligger i Sosial- og helsedirektoratet. Rådet har sendt ut et første høringsnotat om indremedisin, der et av forslagene går ut på å styrke generell indremedisin av hensyn til det store flertallet av eldre pasienter med sammensatte lidelser. Nasjonalt råd vil behandle et første utkast om det kirurgiske fagområdet på sitt møte i september i år. Jeg vil for min del avvente de faglige tilrådingene fra Nasjonalt råd.

Brystkirurgi tas i dag hånd om av generelle kirurger eller grenspesialiserte kirurger innenfor mage/tarmkirurgi eller urologi, som begge er grenspesialister innenfor det bløtdelkirurgiske området. Nødvendig rekonstruksjon etter brystoperasjoner utføres normalt av plastikkirurger.

Innenfor plastikkirurgien har vi dessverre et problem med at 20 pst. av overlegestillingene er ubesatte, ikke minst som følge av at mange spesialister går over til kosmetisk kirurgi i det helt private marked. Det blir arbeidet videre med denne utfordringen.

Ved noen større sykehus er det blitt opprettet egne enheter for mammakirurgi og såkalt endokrinologisk kirurgi, det vil si kirurgi på de indresekretoriske organene. Dette kan vise seg som en heldig løsning, og Nasjonalt råd vil trolig også vurdere dette aspektet.

For meg som helseminister er det viktig å understreke to forhold. Det kan skje en meget god faglig utvikling på et spisskompetansområde innenfor medisinen selv om det ikke opprettes en egen formell spesialitet eller en

grenspesialitet. For det andre skal ingen kirurger eller kirurgiske avdelinger foreta operasjoner der de i henhold til den medisinske utvikling ikke anses å ha tilstrekkelig kompetanse. Lov om helsepersonell slår dette forholdet klart fast for å sikre pasienten god og forsvarlig behandling.

**E l i s a b e t h R ø b e k k N ø r v e** hadde her overtatt presidentplassen.

**Gunn Olsen (A):** Jeg takker for svaret.

Dette er en svært viktig sak for mange kvinner. Det er høy forekomst av brystkreft. Hvert år blir mellom 2 000 og 3 000 kvinner operert for brystkreft. Det er i all hovedsak kvinner dette dreier seg om. Jeg syns det er ganske trist hvis det er sånn at fjerning av kvinnebryst skal være venstrehandsarbeid. Det er tre områder innenfor generell kirurgi som ikke er subspecialisert, det gjelder skjoldbruskkjertel- biskjoldbruskkjertel- og mamma-kirurgi. Jeg håper jeg ikke får rett i at dette kan handle om status. Jeg viser ikke til helseministeren i så henseende, for det er andre krefter som også jobber på dette området. Dette er ikke et spørsmål om skjønnhet, men om å få en god livskvalitet og et funksjonelt liv selv om man har fått fjernet et bryst. Da er det svært viktig at det arbeid kirurgen leverer, er av absolutt ypperste kvalitet.

**Statsråd Dagfinn Høybråten:** La meg fastslå at jeg er helt enig med representanten Gunn Olsen i at på dette området som på andre viktige områder er det forsvarlighet og høy kvalitet som skal være retningsgivende. Jeg kan også forsikre om at de vurderinger jeg har gitt uttrykk for, overhodet ikke er uttrykk for en nedvurdering av status for dette fagfeltet. Jeg tror den kreftplanen som jeg hadde gleden av å legge fram for Stortinget i 1998, og den satsingen som har skjedd på det området, ikke minst i forhold til kvinner og brystkreft, er et uttrykk for det stikk motsatte fra min side. Det er heller ikke slik at kirurgi på dette området er eller skal være venstrehandsarbeid selv om det ikke er en egen grenspesialitet. Det ville være mye venstrehandsarbeid i norsk helsetjeneste, hvis det skulle ha vært slik.

Det som er viktig, er at vi har gode faglige vurderinger i bunnen for utviklingen og spesialiseringen av medisinen. Spesialisering er ikke noe mål i seg selv, på mange områder er spesialisering et problem for å få god kvalitet ut til alle deler av helsetjenesten. Derfor tror jeg det er viktig både for Helsedepartementet og for Stortinget at man her bygger på den faglige konsensus som utvikles, og på de faglige råd som vi her har varslet at Nasjonalt råd for spesialistutdanning av leger skal komme med når de ut på høsten kommer med sitt høringsutkast om dette.

**Gunn Olsen (A):** Det skal bli spennende å se den gjennomgangen vi skal ha. Og som sagt: Jeg tenker ikke på statsråden når jeg snakker om status på dette området. Men jeg vil likevel si at det er såpass høyt volum på den type kirurgi, og det er så viktig at man ikke må inn og

operere igjen og igjen og dermed få dårlig funksjons-evne. Derfor tror jeg det er viktig at dette blir en subspecialitet. Etter det jeg har erfart, er kirurgforeningen opp-tatt av at det skal bli subspecialisert kirurgi.

Det som er bra med dette, er at det ikke koster noe særlig penger, fordi det bare er snakk om en organisering av helsevesenet, i og med at det er tale om elektiv behandling. Så det er ikke noen store kostnader forbundet med dette ute i sykehusene.

**Statsråd Dagfinn Høybråten:** Jeg registrerer at det er stor enighet mellom spørteren og meg om betydningen av å ha god kvalitet på disse viktige funksjonene i helsetjenesten. Så må jeg for min del avvente de faglige råd som det er varslet at jeg skal få, før jeg går videre med å ta standpunkt til det spørsmål som her er reist.

#### S p ø r s m å l 7

**Åslaug Haga (Sp):** Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til helseministeren:

«Det foreligger et EU-direktiv hvor reklamereglene endres slik at legemiddelfirmaer kan reklamere for reseptbelagte medisiner mot astma, AIDS og sukkersyke i en forsøksperiode på 5 år. Direktivet er EØS-relevant. Det er fare for at direktivet kan føre til økt medisinforbruk. Videre øker risikoen for at folk får den medisinen det reklameres for, og ikke den som er best for den enkelte.

Vil statsråden bidra til å hindre at direktivet blir gjennomført i norsk rett?»

**Statsråd Dagfinn Høybråten:** Jeg vil innledningsvis gjøre oppmerksom på at direktivet som representanten Haga tar opp i sitt spørsmål, ikke er et eget direktiv, men et av flere elementer i forslaget til et nytt generelt EU-direktiv om legemidler til mennesker. Det nye forslaget til direktiv om legemidler til mennesker er videre en del av en revisjon av den farmakologiske lovgivningen i EU. Forslaget er sendt fra kommisjonen og er under behandling i de politiske organer i EU.

Norske myndigheter er sterkt opptatt av utformingen av regelverket for legemidler i EU og de konsekvenser dette kan tenkes å få for det norske regelverket på dette området. Norske myndigheters anliggende gjelder særlig faren for overforbruk av legemidler og ønsket om å legge best mulig til rette for en rasjonell legemiddelbruk. Det er videre gitt uttrykk for at dersom dette direktivet skulle bli vedtatt i den form forslaget nå har, må det formuleres klare retningslinjer for og kontroll med slik reklame.

Norske myndigheter har både i formelle og uformelle fora hvor dette direktivet har blitt drøftet, uttrykt sine klare betenkeligheter med denne delen av forslaget. Norske myndigheters bekymring deles av våre EFTA-/EØS-partnere. Kommisjonen er gjort kjent med dette i brev av 15. mars 2002. Europaparlamentet, hvor saken nå er til behandling, er også gjort kjent med EFTA-landenes synspunkter på reklamespørsmålet.



Vi har således benyttet de kanalene vi har via EFTA-samarbeidet, for å gi uttrykk for våre synspunkter. Jeg vil sørge for at disse synspunktene fortsatt vil bli fulgt opp på en hensiktsmessig måte under EUs videre behandling av direktivet, også på politisk nivå.

Jeg nevner til slutt at jeg er kjent med at dette punktet i forslaget til direktiv også er gjenstand for diskusjon innad i EU.

**Åslaug Haga (Sp):** Jeg takker statsråden for svaret, og jeg er glad for at Regjeringa uttrykker en betydelig skepsis gjennom det som nå er sagt, til at vi skal få reklame på disse legemidlene. Jeg må bare få si at jeg syns det er særdeles betenkelig om vi skulle ende opp i en situasjon hvor vi får denne typen reklame, for folk har jo behov for kunnskap om medisinene og ikke behov for å bli utsatt for spekulativ reklame. Det vil være et faktum at de positive sidene ved et medikament vil bli overspilt i en reklamesammenheng, og de negative vil bli underspilt.

Men da vil jeg gjerne spørre statsråden om hvordan han ser på mulighetene for å vinne fram med de norske synspunktene, og når han også påpeker at man skal håndtere saken på politisk nivå, hva det reelt sett vil innebære.

**Statsråd Dagfinn Høybråten:** Jeg har gitt uttrykk for mine vurderinger av reklamespørsmålet, og er i store trekk enig i det representanten Åslaug Haga nå sa i så måte.

Når det gjelder mulighetene for å nå fram med de norske synspunktene, er det vanskelig for meg å gi noen endelig vurdering av det. Men det faktum at EFTA-landene og våre EØS-partnere her står samlet, og det faktum at det også er en debatt innad i EU om det samme spørsmålet, gir i hvert fall grunn til en optimisme i forhold til at det kan være mulig å påvirke utfallet av prosessen i EU.

Oppfølgingen fra vår side vil da skje i de ordinære kanaler. Jeg vil også ta dette opp i de kontakter som jeg har i Brussel om denne og andre saker.

**Åslaug Haga (Sp):** Jeg er glad for at helseministeren bekrefter at han sjøl vil ta opp dette spørsmålet i sine kontakter med EU. Det er avgjørende viktig at disse sakene også håndteres på politisk nivå.

Det er sjølsagt en fare for at en ikke kommer i mål med det som er de norske holdningene, og mitt spørsmål til helseministeren vil da være hvordan han ser på en situasjon hvor Norge i henhold til EØS-avtalen vil bli pålagt å åpne opp for reklame, og om helseministeren oppfatter dette spørsmålet som så alvorlig og viktig at han vil vurdere om Norge i en sånn situasjon bør sette foten ned og si: Nei takk, dette ønsker ikke vi i norsk lovgivning.

**Statsråd Dagfinn Høybråten:** Det spørsmålet som representanten Haga nå stiller, er et hypotetisk spørsmål, som jeg ikke syns det er riktig å svare på, og i hvert fall ikke på dette tidspunkt når vi er i en prosess hvor vi søker å påvirke EU med de gode argumentene vi har for det standpunktet som vi har fra norsk side. Jeg har den tro på disse argumentene at de faktisk vil kunne være med og

bevege saken. Da syns jeg ikke det er hensiktsmessig å spekulere i hva som eventuelt måtte bli situasjonen hvis vi ikke når fram.

## S p ø r s m å l 8

**Ranveig Frøiland (A):** Eg skal få stilla følgjande spørsmål til helseministeren:

«I Bergens Tidende av 16. mai d.å. vert det hevda at sjukehusa på Vestlandet blir svelteføra samanlikna med sjukehusa i andre delar av landet. Vestlandssjukehusa får 970 mill. kr mindre enn om pengane vart fordelte i høve til folketalet, som i dei andre regionane. Dette fører til dårlegare sjukehusstilbod for pasientane i vår region.

Kan statsråden stadfesta desse tala, og vil statsråden ta initiativ til meir rettvis fordeling av midlane?»

**Statsråd Dagfinn Høybråten:** Utgangspunktet for fordelingen av bevilgningene i 2002 var videreføring av fylkeskommunenes faktiske forbruk innenfor spesialisthelsetjenesten, uten å gjøre store økonomiske omfordelinger første året i reformen. Dette er gjort gjeldende for samtlige regioner i 2002. Ved behandlingen av statsbudsjettet for 2002 sluttet Stortinget seg til dette prinsippet for fordeling av bevilgninger mellom helseregionene slik det var redegjort for i Stoltenberg-regjeringens budsjettframlegg og i tilleggsnummeret fra Bondevik-regjeringen.

Befolkningsandeler er ikke en tilstrekkelig parameter for å sammenligne utgiftsbehovet mellom regioner. I tidligere overføringer til fylkeskommunene ble det i beregningene lagt inn også andre størrelser som alderssammensetning, avstandskriterier, dødelighet osv. for å fange opp geografiske ulikheter i utgiftsbehov. Helse Vest RHF har et relativt sett lavere utgiftsbehov målt med disse kriteriene enn når en ser på befolkningsandelen alene. I tillegg lå det i tidligere overføringer også et særskilt tilskudd til de tre nordligste fylkene, noe som også bidrar til at fordeling av midler ikke korresponderer med befolkningsandeler.

Jeg har imidlertid nå satt i verk en full gjennomgang av hele finansieringssystemet. Regjeringen har nedsatt et eget utvalg som skal se på den samlede finansieringen av de regionale helseforetakene. Dette utvalget, som ledes av professor Terje P. Hagen, skal legge fram sin innstilling ved utgangen av dette året med sikte på at beslutninger og oppfølging av utvalgets arbeid kan legges til grunn også for fordelingen av midlene til de regionale helseforetakene fra 2004.

Jeg tar også sikte på å vurdere kompensatoriske tiltak i forhold til eventuelle uheldige fordelingsmessige virkninger av overføringene i arbeidet med budsjettet for 2003.

**Ranveig Frøiland (A):** Eg vil takka statsråden for svaret, som eg synest opnar for at det kan skje nokre endringar i forhold til den fordelinga som er. Når det gjeld dette utvalet som skal sjå på framtidig finansiering, er eg kjend med at det i mandatet m.a. står: «understøtte målet

om et likeverdig helsetilbud geografisk og mellom pasienter og grupper av pasienter». Og når ein ser på oppslaga i Bergens Tidende dei siste vekene om korleis situasjonen er på Haukeland, som eg kjenner best, sidan eg er frå Hordaland – psykiatrisjef går i protest, kreftsjuke flyttar heim, ein har venta i årevis på utstyr til slagpasientar – kan ein ikkje seia at utgiftsbehovet er dekt når det gjeld sjukehusregionen i vest. Det er klart at liknande forhold kan vel gjerne mange andre visa til òg, men det er ikkje tvil om at Haukeland er eit effektivt sjukehus, det driv godt, men treng meir pengar.

**Statsråd Dagfinn Høybråten:** Jeg kan bekrefte at utvalget som er nedsatt, skal gå gjennom de økonomiske forutsetningene for målsettingen om et likeverdig helsetilbud. At det som en konsekvens av utvalgets arbeid kan komme endringer i fordelingen regionene imellom, er det absolutt en mulighet for. Samtidig har både representanten Frøiland og jeg vært såpass lenge med i politikken at vi begge vet at disse fordelingsproblemløst mellom fylker og regioner i vårt langstrakte land er krevende, og at de operasjoner som skal gjøres, jo vil være omfordelingsoperasjoner, som noen vil tape og noen vil vinne på. I så måte tror jeg det er viktig å ha klart for seg at det er krevende prosesser. Men vi går inn i dem. Vi mener at dette er fase 2 av helsereformen, sykehusreformen, som vi nå har satt på skinner.

**Ranveig Frøiland (A):** Eg deler statsråden sitt syn på at det er vanskeleg med omfordeling. Men ein million menneske som bur i denne regionen i vest, har krav på eit like godt tilbod som resten av Noreg. Den jobben som Hagen-utvalet skal gjera, kjem til å verta viktig og krevjande for både statsråden og Stortinget, men eg er iallfall glad for at det er sett i gang arbeid. Og så har eg eit håp med omsyn til den siste setninga i statsråden sitt svar, at ein vil vurdere kompensasjon i forhold til neste års budsjett. Dette utvalet legg jo ikkje fram si innstilling før ved slutten av dette året, så det er to år fram til det får nokon verknad, men ein vil altså òg sjå på neste års budsjett. Det er veldig viktig og heilt nødvendig.

**Statsråd Dagfinn Høybråten:** Jeg kan bekrefte det jeg sa i mitt første svar om at vi også vil vurdere eventuelle kompensatoriske tiltak i forhold til store skjevheter, i forbindelse med arbeidet med 2003-budsjettet.

## S p ø r s m å l 9

**Ola D. Gløtvold (Sp):** Jeg har følgende spørsmål til helseministeren:

«Studier gjort på oppdrag fra Sosial- og helsedepartementet viser at samarbeidet mellom sykehusene og pleie- og omsorgstjenesten i kommunene er til dels mangelfull og problematisk i forhold til pasientbehandling ved utskrivning/tilbakeføring og oppfølging. Det er uakseptabelt at pasienten blir gjort til kasteball mellom de ulike nivåene i helsetjenesten.

Hva vil statsråden gjøre med dette?»

**Statsråd Dagfinn Høybråten:** Som det blir påpekt i spørsmålet, er samarbeidet mellom spesialisthelsetjenesten og pleie- og omsorgstjenesten ikke alltid optimalt. Tidvis får det uønskede konsekvenser for pasientene. Jeg er enig med representanten Gløtvold i at dette ikke er akseptabelt. Det er et mål at pasienten i størst mulig grad skal oppleve behandlingstilbudet som et hele, og ikke som et oppstykket system fordi ansvaret er hjemlet i ulike institusjoner og på ulike nivåer.

Lovverket tar opp dette forholdet flere steder. Jeg vil særlig peke på kravet om individuell plan i spesialisthelsetjenesteloven og veiledningsplikten overfor kommunehelsetjenesten i samme lov. Gjennom helseforetaksloven er det forutsatt at foretakene også samarbeider med andre aktører når dette er nødvendig for å fremme foretakets formål, som bl.a. er beskrevet i formålsparagrafen i spesialisthelsetjenesteloven.

Jeg har tatt opp forholdet i styringsdokumentene for i år. Utskriving av ferdigbehandlede pasienter er her særlig trukket fram. Det forutsettes at hvert enkelt helseforetak etablerer et godt samarbeid og gode samhandlingsrutiner med kommunehelsetjenesten. Gjennom slike gode samarbeidsrelasjoner kan en sikre rask utskrivning og god oppfølging av pasienten etter sykehusoppholdet.

Forskrift om kommunal betaling for ferdigbehandlede pasienter fastsetter at kommunen på nærmere fastsatte vilkår skal dekke utgifter for pasienter som er ferdigbehandlet, men som oppholder seg i sykehus i påvente av et kommunalt tilbud. Bakgrunnen for loven og forskriften var at erfaringer hadde vist at problemene rundt ferdigbehandlede pasienter var størst i de tilfellene der det ikke eksisterte samarbeidsrutiner for overføring av ferdigbehandlede pasienter fra sykehus til kommunen. Erfaringene så langt har vært at forskriften ikke har virket slik som forutsatt i en del tilfeller. Jeg kan i denne sammenheng orientere om at Sosialdepartementet arbeider med forslag til revisjon av forskriften, bl.a. med vurdering av nedkutting av tiden før kommunal betalingsplikt inntreer samt en oppjustering av betalingsraten.

Det må likevel erkjennes at det er manglende kapasitet når det gjelder kommunale institusjonsplasser, særlig for eldre. Det gir et kraftig press på den kommunale tjenesten, samtidig som man opplever korridorpasienter i spesialisthelsetjenesten. Dette er konkrete og praktiske problemer som krever praktiske tiltak fra foretakene. Det er dette studien fra FAFO og Stiftelsen for samfunns- og næringslivsforskning viser. Studien følges nå opp med ytterligere arbeid ved FAFO, der man i løpet av høsten vil få ferdig en eksempelsamling med gode samarbeidsrelasjoner mellom de ulike nivåene i behandlingsskjeden. Denne er bestilt av Sosial- og helsedirektoratet, og Sosialdepartementet vil følge dette opp.

Videre vil jeg vise til at man arbeider med en utvikling av hospiceplassene og sykestuene. Også kreftplanen inneholder momenter innenfor dette området. Det vil kunne avhjelpe situasjonen for de kreftpasienter som opplever at samarbeidsrelasjonene mellom nivåene ikke er tilfredsstillende. Jeg vil for øvrig også peke på at rapporten viser at gode samarbeidsformer mellom nivåene

ikke nødvendigvis er et produkt av god økonomi. Gode formelle og uformelle samarbeidskanaler har også stor og positiv effekt på hvordan pasienten opplever flyten og sammenhengen i behandlingstilbudet.

**Ola D. Gløtvold (Sp):** Jeg takker helseministeren for svaret og er enig i at det er viktig med gode samarbeidsformer. Men jeg tror også at det er andre grep som må tas her.

Den undersøkelsen som FAFO og SNF gjorde, viser at det er størst problem i forbindelse med eldre pasienter, kreftpasienter, psykiatripasienter, døende og rusmiddel-misbrukere. Noen av disse gruppene var også helseministeren inne på.

Jeg tror det er viktig at bl.a. gruppen eldre får en annen status i norsk helsevesen. Professor i medisin ved Universitetssykehuset i Akershus, Jan Eriksen, påpeker at en del eldre på ingen måte får fullgod behandling og blir sendt hjem uten at de har fått innfridd det de har krav på. Dermed blir pleietyngden og behandlingstyngden fortsatt veldig stor i førstelinjetjenesten. Jeg vil da spørre helseministeren: Er det ikke riktig at vi nå ser på bl.a. finansieringsordningen for en del av disse pasientene med sammensatte lidelser, og at vi også ser på hva vi må ruste opp i førstelinjetjenesten og pleie- og omsorgstjenesten for at disse pasientene skal bli tatt godt nok hånd om?

**Statsråd Dagfinn Høybråten:** Jeg er enig i representantens Gløtvolds utgangspunkt, at alle mennesker, uansett alder og sosial stilling, har krav på et likeverdig tilbud og et forsvarlig tilbud i helsetjenesten. Det er vårt mål. Samtidig vil det alltid være et spenningsforhold mellom spesialisthelsetjenesten og førstelinjetjenesten når det gjelder hva som er en ferdigbehandlet pasient som er klar til å skrives ut.

Jeg tror ikke man ved noe tiltak helt kan eliminere den spenningen. Men jeg tror – og det viser også denne rapporten – at der det er etablert gode rutiner og gode relasjoner, er det langt større muligheter for å få til en sammenheng og en helhet i behandlingsskjeden som pasientene opplever som god og positiv.

Når det gjelder finansieringsordningene, vil jeg vise til at de for sykehusenes vedkommende nå er under utredning, og hvor man bl.a. ser på hvordan de bør utvikles videre. Og når det gjelder førstelinjetjenesten, viser jeg til behandlingen av eldreplanen og oppfølgingen og avslutningen av den.

**Ola D. Gløtvold (Sp):** Jeg har lyst til å påpeke at den undersøkelsen som vi begge har vist til, jo viser at dette problemet har økt de siste fem årene. Det er også konklusjoner som tyder på at effektivitetsjaget og lønnsomhetsstressingen i sykehusene har gjort at dette problemet har økt fordi man skal skrive ut pasienten stadig raskere, og fordi de med kompliserte lidelser ikke får behandling utover det de er innlagt for, kanskje etter en rask og øyeblikkelig diagnose. Jeg tror derfor at dette er et ressurs-spørsmål som vi må se på i en bredere sammenheng.

Sykehusfinansieringen med ISF-modellen og DRG-systemet må ses på i forhold til de med sammensatte lidelser, slik at det dekker opp bedre, og at disse får en skikkelig behandling. Kommuneøkonomien, med førstelinjetjenesten i helsevesenet, må rustes opp, og det samme gjelder for pleie- og omsorgssektoren, som egentlig er sosialministerens bord.

Samhandling er viktig. Jeg vil derfor spørre helseministeren: Burde det ikke, sammen med økt ressurstilgang og bedre fordelingsnøkler, tas et tak for at disse ulike nivåene kunne samarbeide på en bedre måte, ved at man ser hele helsetjenesten fra førstelinje og opp til spesialist-tjeneste i en større sammenheng?

**Statsråd Dagfinn Høybråten:** Jeg tror det er usdvanlig viktig at vi gjennom både legale økonomiske og organisatoriske virkemidler får til en bedre helhet i behandlingstilbudet, og særlig i forhold til den gruppen mennesker som har sammensatte lidelser, og som har behov over lengre tid: kronikerne, ofte eldre mennesker og mennesker med sammensatte lidelser for øvrig. Her er vi ikke gode nok, men jeg har tro på at tiltak som individuelle planer, tiltak som går på å utvikle samarbeidsrutinene mellom nivåene, og tilpasninger i finansieringssystemet kan være med på å løse dette.

**Presidenten:** Vi går da tilbake til spørsmål 3.

### S p ø r s m å l 3

**Presidenten:** Dette spørsmålet, fra representanten Per Roar Bredvold til kultur- og kirkeministeren, vil bli besvart av olje- og energiministeren på vegne av kultur- og kirkeministeren.

**Per Roar Bredvold (FrP):** Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til kirke- og kulturministeren som vil bli besvart av olje- og energiministeren:

«Når en prest og en sogneprest er gift samtidig som de har boplikt i hver sin prestebolig i hver sin kommune, oppstår en uvanlig situasjon. Dette blir nå tilfellet i Eidskog kommune i Hedmark.

Synes ikke statsråden, på generelt grunnlag, det eksisterende regelverket er noe firkantet, og at det derfor bør være rom for mer smidighet, og kanskje aller helst at boplikten heller bør basere seg på frivillighet?»

**Statsråd Einar Steensnæs:** Det er praksis for å gi fritak for boplikten når plikten vil være til hinder for at et presteektepar kan bo i samme bolig. Skriften sier: «Det som altså Gud har sammenføyd, skal mennesker ikke skille.» For det tilfellet representanten Bredvold beskriver, betyr dette at det vil være en kurant sak for den ene av ektefellene å få fritak for boplikten. Spørsmålet om prestens bosted var formodentlig et forhold som de berørte menighetene også var kjent med under prosessen med å tilsette ny prest.

De fleste prestestillinger i Den norske kirke er tillagt tjenestebolig med boplikt. Ordningen med tjenestebolig

for prester har lang tradisjon. Den er begrunnet både i folks behov for å ha lett tilgang til presten og i muligheten for forflytning og rekruttering, særlig til utkantstrøkene. I tillegg kommer at boligen ofte brukes som et arbeidsredskap i menigheten. For menigheten oppleves det gjerne som berikende at presten er en del av lokalmiljøet.

Prest som ikke ønsker å bo i presteboligen, kan søke om fritak for boplikten. Fritak blir gitt når det foreligger særlige grunner. Som eksempler kan jeg nevne helsemessige forhold, eller at presten nærmer seg pensjonsalder. For øvrig vil søknader om fritak for boplikt måtte avgjøres etter en konkret vurdering av både de tjenstlige hensyn og de personlige forholdene som gjør seg gjeldende i det enkelte tilfellet. Prestens ønske skal tillegges stor vekt, men boplikten bør ikke praktiseres så liberalt at ordningen med tjenesteboliger gradvis avvikles, uten at konsekvensene er klarlagt og akseptert både i presteskapet og i Kirken for øvrig.

Spørsmålet om boplikt var oppe som sak på Den norske Kirkes presteforenings siste generalforsamling i september 2000. Om lag to tredjedeler av forsamlingen stemte da for å beholde boplikten. Når presteskapet aksepterer plikten, er nok årsaken at man ser at det vil være vanskelig å beholde et tilbud om bolig, uten at det også er plikt til å bo i den boligen som stilles til disposisjon. Dette er en vurdering som Kultur- og kirkedepartementet er enig i.

**Per Roar Bredvold (FrP):** Jeg takker statsråden for et godt svar. Jeg tolker det dit hen at den omtalte saken vil løse seg til alles beste. Det vil si at den ene boplikten frafalles, og det er bra.

Men det bør allikevel ikke være en sak, Det bør være en selvfølge, slik jeg ser det, at prestene selv må få lov til å bestemme hvor de ønsker å bo, og hvordan de ønsker å bo. I avisen Glåmdalen av 16. mai står det:

«Egil Sundby, direktør for Opplysningsvesenets fond, sier til Glåmdalen at det ikke fins noen retningslinjer for hvordan fondet skal behandle denne typen dispensasjonssøknader fra boplikt.»

Og:

«Det er i utgangspunktet ikke så lett for prester å få dispensasjon fra boplikten.»

Det er der det kommer inn at det må være mer smidighet i slike saker, men jeg tolker svaret fra statsråden dit hen at det vil det nå bli.

**Statsråd Einar Steensnæs:** Når det gjelder slike tilfeller som representanten Bredvold tar opp her, er det en etablert praksis at det vil bli gitt unntak fra boplikten. Det sier seg selv at et presteektepar skal bo i samme bolig, og dermed vil de få dispensasjon.

Når det gjelder andre delen av Bredvolds synspunkter, nemlig at presten selv skal få bestemme hvor han skal bo, hører det spørsmålet helt klart sammen med boplikten. Det er ikke slik, slik ordningen er i Kirken i dag, at presten selv kan bestemme dette. På visse bestemte vilkår kan det innvilges dispensasjon fra boplikten, men det må

vurderes i det enkelte tilfelle, slik som jeg detaljerte det i mitt første svar.

**Per Roar Bredvold (FrP):** Jeg takker nok en gang for svaret.

Men retningslinjene, i hvert fall slik som jeg tolker dem ut fra det som ble sagt i den artikkelen, er forholdsvis vage, og kanskje de rett og slett mangler. Man må se på dette, slik at man får retningslinjer som er både smidige, enkle og greie å forholde seg til. Dagens samfunn forandrer seg, og jeg tror det er flere prester i dag enn det var før som ønsker å få sin egen bolig, for på den måten å gli inn i lokalsamfunnet.

**Statsråd Einar Steensnæs:** Spørsmålet om prestenes boplikt har vært tatt opp i ulike sammenhenger. Det er selvfølgelig ulike argumenter, men samlet sett har også Den norske kirkes presteforening kommet til at dette er en tjenlig og god ordning. Som jeg refererte til, var et bredt flertall på siste generalforsamling enig i at boplikten for prestene måtte videreføres, ut fra de argumentene som er positive i forhold til dette.

Det er selvfølgelig også slik at i enkelte tilfeller er det gode grunner for å fravike boplikten. Etter den informasjon jeg har, er det en fleksibilitet og en forståelse i systemet som gjør det mulig for en prest som har gode argumenter, enten han nærmer seg pensjonsalder, det er sykdom inne i bildet, eller det er andre gode grunner, som i dette tilfellet som representanten Bredvold nå tar opp, at boplikten kan fravikes. Men som generell ordning er det fremdeles boplikt for prester i Den norske kirke.

## S p ø r s m å l 1 0

**Heidi Sørensen (SV):** «Olje- og energidepartementet har sendt utkastet til handlingsplan for vannbåren varme på høring. Utkastet inneholder ingen forslag til handling, men beskriver utelukkende dagens tilstand og virkemiddelbruk.

Hva har statsråden tenkt å gjøre for å sikre at handlingsplanen også vil inneholde forslag til tiltak?»

**Statsråd Einar Steensnæs:** I Innst. S. nr. 263 for 2000-2001 har Stortinget bedt Regjeringen utarbeide en nasjonal handlingsplan for utbygging av infrastruktur for vannbåren varme.

I arbeidet med denne handlingsplanen har departementet bedt om innspill fra bransjen når det gjelder målene for en satsing på vannbåren varme, hvilke barrierer bransjen mener er står overfor, og også forslag til eventuelle tiltak. For å sikre at bransjens syn er gjengitt på en dekkende måte, er de deler av handlingsplanen som baserer seg på bransjens innspill, nå sendt på høring til de involverte partene.

Olje- og energidepartementet arbeider videre med den delen av handlingsplanen som omfatter departementets og andre myndigheters oppfølging når det gjelder satsingen på vannbåren varme. Jeg kan dermed forsikre representanten Heidi Sørensen om at det skal være et eget ka-

pittel om tiltak og videre oppfølging fra myndighetenes side når handlingsplanen kommer før sommeren.

**Heidi Sørensen (SV):** Det er jeg selvfølgelig veldig glad for å høre.

Det som overrasker meg i forhold til det utgangspunktet som er tatt i denne handlingsplanen, er beskrivelsen av virkeligheten. Det er ikke foretatt noen gjennomgang av ressursgrunnlaget vi kan ha å ta for oss av, verken når det gjelder bioenergi, når det gjelder prosessvarme, eller når det gjelder varmpumpetilgang. Det er heller ikke foretatt noen vurdering av hvilke landsdeler det er som har best tilgang på disse ressursene. Det er naturlig å tenke seg at Grenland har god tilgang på prosessvarme. Det er naturlig å tenke seg at Østerdalen har god tilgang på skog og bør prioritere bioenergi, mens områdene langs kysten, som i Sogn og Fjordane, har en unik mulighet til å ta i bruk varmpumpeteknologi. En handlingsplan for vannbåren varme, hvor vi skal legge ny og viktig infrastruktur for framtiden, må se forskjellig ut fra landsdel til landsdel, men det virker ikke som at det er tatt noen slike grep når man skal lage denne handlingsplanen, og det bekymrer meg.

**Statsråd Einar Steensnæs:** Nå kan det virke som at representanten Sørensen har lest mer i denne handlingsplanen enn hva jeg selv har fått anledning til. Jeg finner det vel mest hensiktsmessig å diskutere innholdet i denne planen når den faktisk foreligger, og det vil den altså gjøre før sommerferien. Men jeg kan forsikre om at en rekke av de forholdene som representanten nå tar opp, vil være en naturlig del av denne handlingsplanen. Jeg vil også anta at i den høringsrunden som man nå har gått inn i, vil innspill av den typen som representanten Heidi Sørensen tar opp, også være kommentert. En høringsrunde skal jo være til nytte for departementet. Så i den grad det kommer konstruktive og gode innspill, også i den retningen som representanten nå antyder, vil selvfølgelig departementet ta hensyn til det og innarbeide slike synspunkter i handlingsplanen.

For øvrig vil jeg henvise til en debatt som må komme i etterkant av en ferdig behandlet handlingsplan i departementet, og ikke i forkant, slik som jeg nå har forståelsen av at representanten Sørensen vil invitere til.

**Heidi Sørensen (SV):** Det har jeg selvfølgelig stor forståelse for.

Men det vekker selvfølgelig også en viss bekymring – denne handlingsplanen har vært et hjertebrann siden jeg satt i Energiutvalget i 1997 og vi begynte å snakke om dette – når jeg leser et utkast som ikke inneholder stort mer enn det vi la fram i utredningen i 1997. Da blir man litt bekymret med tanke på hvor lang tid det går mellom at man får vedtatt at man skal lage en handlingsplan, og til faktiske handlinger blir iverksatt. Vi har definitivt kommet dit at vi trenger handlinger og konkrete virkemidler som utløser dette. Derfor er jeg også spent på å høre om tidsplanen til olje- og energiministeren. Hvis han har så lite som han gir inntrykk av nå, skal det vel

kanskje holde hardt om dette skal være ferdig til i juni, som det tidligere er bebudet.

**Statsråd Einar Steensnæs:** Jeg har ingen indikasjoner på at vi ikke skulle klare å ferdigstille denne planen før sommerferien. Jeg er litt ubestemt på tidspunktet, men før sommerferien betyr jo før den store ferien setter inn. Da vil det være mulig for både bransjen og politikere å sette seg inn i dette.

Jeg merker meg den store forventning som representanten Heidi Sørensen har til handlingsplanen. I og med den betydelige forventning håper jeg selvfølgelig at jeg kan møte de forventningene positivt. Men når jeg hører på representanten, er jeg litt usikker på om jeg i alle deler kan innfri forventningene. Men det er et viktig dokument. Dette handler om en energiressurs som i altfor liten grad er tatt i bruk. Min intensjon med dette dokumentet er at vi skal få et løft og et fornyet engasjement og fokus i forhold til denne ubrukte energikilden.

#### S p ø r s m å l 1 1

**Presidenten:** Dette spørsmålet, fra Karita Bekkemellem Orheim til barne- og familieministeren, vil bli tatt opp av representanten Eirin Faldet og besvart av sosialministeren på vegne av barne- og familieministeren.

**Eirin Faldet (A):** Siden det er to vikarer som står her, får vi gjøre det beste ut av det.

Jeg stiller følgende spørsmål:

«Gjennom nyhetsoppslag 12. mai 2002 hørte vi at forholdene rundt våre barnevernsinstitusjoner ikke er gode nok. Manglende tilsyn og kvalitet er et faktum. Bondevik II trakk et ferdig utarbeidet lovforslag som ville ha sikret en godkjenningsordning for de private institusjonene.

Vil nå Regjeringen endre oppfatning i denne saken og fremme de nødvendige lovforslag som ligger klar til beslutning i departementet?»

**Statsråd Ingjerd Schou:** Dette spørsmålet ble behandlet i Odelstinget så sent som 18. april i år. Foranledningen var at representantene Bekkemellem Orheim og Faldet fremsatte et forslag til godkjenningsordning i Dokument nr. 8:29 for 2001-2002. Forslaget var identisk med det forslaget til godkjenningsordning som ble fremsatt av regjeringen Stoltenberg i Ot.prp. nr. 15 for 2001-2002 som senere ble trukket tilbake av den sittende regjering i Ot.meld. nr. 3 for 2001-2002. Forslaget innebærer en ny bestemmelse som gir Barne- og familiedepartementet hjemmel til å gi forskrifter og kvalitetskrav til barnevernsinstitusjoner, samt en særskilt godkjenningsordning for private institusjoner. I forslaget er fylkeskommunen foreslått som godkjenningsinstans.

Den eneste grunnen til at forslaget ble trukket tilbake av den sittende regjering, er det pågående arbeidet med den fremtidige organisering av fylkeskommunens oppgaver på barnevernområdet og familievernområdet. Deresom fylkeskommunen ikke lenger skal ha oppgaver på barnevernområdet, er det lite aktuelt å opprettholde for-

slaget om fylkeskommunen som godkjenningsinstans. Forslaget om ny organisering har vært på høring. Det ble i høringsnotatet foreslått fire alternative modeller: fortsatt fylkeskommunalt ansvar, samlet overføring av alle oppgavene til kommunene, samlet overføring av alle oppgavene til staten og en delt løsning der fylkeskommunens oppgaver deles mellom stat og kommune. Høringsfristen gikk ut 5. april i år.

I Innst. O. nr. 36 for 2001-2001 der forslaget fra Bekkemellem Orheim og Faldet ble behandlet, uttalte komiteens flertall at forslaget om godkjenningsordning bør behandles som en del av den totale gjennomgangen av fylkeskommunens oppgaver på barnevernområdet. Forslaget ble behandlet i Odelstinget 18. april i år og ble av samme grunn ikke tatt til følge av flertallet.

Den sittende regjering er positiv til en godkjenningsordning, noe som er fremholdt av barne- og familieministeren en rekke ganger tidligere i år. Så snart Regjeringen har tatt stilling til fremtidig organisering, vil et forslag bli oversendt Stortinget. Det kan legges til at et slikt forslag om kvalitetskrav og godkjenningsordning lå inne i høringsnotatet om fremtidig organisering.

**Eirin Faldet (A):** Jeg må si takk for svaret, og jeg er glad for at Regjeringen ser positivt på den videre utviklingen i denne saken.

Forslaget som sådant er stilt på bakgrunn av at vi er litt redde. Vi har gjennom nyhetsoppslag i fjernsynet hørt at forholdene rundt våre barnevernsinstitusjoner ikke er gode nok, og manglende tilsyn og kvalitet på tilbudet som gis til noen av våre hardest rammede barn, er et faktum. Det er derfor det haster med å komme i gang med et system som gjør at en kvalitetssikrer barns hjem, for det er jo det det er.

Jeg aksepterer at en vil se dette i sammenheng med fylkeskommunens oppgaver, men kan en ikke enn så lenge bruke fylkeskommunen, som jo har kvalifikasjoner på dette området, som en godkjenningsinstans – inntil videre?

**Statsråd Ingjerd Schou:** Som nevnt er Regjeringen positiv til en godkjenningsordning. Når dette ikke er kommet, henger det, som også nevnt, sammen med den fremtidige organisering.

Dette er jo ikke noe arbeid som skal ta vinter og vår. Utgangspunktet her er at så snart Regjeringen har tatt stilling til en fremtidig organisering, vil et forslag i forhold til godkjenningsordning bli oversendt Stortinget. På vegne av barne- og familieministeren tør jeg si at det er den samme omsorg og oppmerksomhet omkring dette som representanten Faldet har, og sånn sett er holdningene like.

**Eirin Faldet (A):** Grunnen til at jeg stresser dette litt, er at de barna som har plass på en slikt institusjon, kanskje har større behov for trygghet, nærhet og kjærlighet og et faglig godt tilrettelagt tilbud som ivaretar det enkelte barns spesielle livssituasjon. Det offentlige har jo ansvaret for disse barna, og da er det også det offentliges

ansvar at tilbudet blir så godt som mulig, og at det er en god kvalitet. Og det er derfor jeg stresser dette med en offentlig godkjenning av institusjonene så fort som mulig. For disse barna har ikke tid til å vente, og vi har et system for at det offentlige har ansvaret for dem. Og da håper jeg at sosialministeren tar med tilbake til barne- og familieministeren at dette haster det faktisk med.

**Statsråd Ingjerd Schou:** Ja, det vil sosialministeren ta med tilbake.

Disse barna har behov for en helt spesiell oppmerksomhet, det er Regjeringen helt innforstått med, men det henger nøye sammen med organisering og ansvar. Og som sagt tidligere, så snart organiseringen er avklart, vil det som går på oppfølging, med forslag i forhold til godkjenningsordning og kvalitetskrav, bli oversendt til Stortinget.

#### S p ø r s m å l 1 2

Fra representanten Ågot Valle til barne- og familieministeren:

«Hordaland fylkeskommune sparer nå millioner på å overta et privat barnevernsselskap som har solgt plasser for ungdom med store vansker. Sosialistisk Venstreparti har vært kritisk til at ungdom som har vært utsatt for omsorgssvikt eller av andre grunner trenger en institusjonsplass, skal være prisgitt kommersielle aktører.

Er statsråden enig i at dette er et etisk dilemma, og vil hun sørge for at ressursene i barnevernet blir brukt til beste for dem som trenger hjelp, ved at offentlig drift skal være hovedregelen?»

**Presidenten:** Dette spørsmålet er utsatt.

#### S p ø r s m å l 1 3

**Presidenten:** Dette spørsmålet, fra representanten Siri Hall Arnøy til barne- og familieministeren, vil bli besvart av helseministeren som rette vedkommende.

**Siri Hall Arnøy (SV):** «Helseutvalget for homofile, som i 20 år har vært myndighetenes viktigste samarbeidspartner i det hiv-forebyggende arbeid overfor menn som har sex med menn, trues nå av nedleggelse etter en bevilgning på 3 mill. kr innværende år, en reduksjon i overkant av 25 pst. i forhold til tildelingen i 2001 og 32 pst. i forhold til i 2000. Stortinget har tidligere understreket at hiv/aids-forebyggende arbeid fortsatt må målrettes mot de mest utsatte.

Hvordan mener statsråden dette kan ivaretas om Helseutvalget må legges ned?»

**Statsråd Dagfinn Høybråten:** Som ansvarlig statsråd for dette saksområdet vil jeg i forståelse med barne- og familieministeren besvare spørsmålet fra representanten Siri Hall Arnøy.

Stortinget har for budsjettåret 2002 bevilget 26,6 mill. kr til kap. 719 post 70 Handlingsplan mot hiv/

aids-epidemien og smittevern. Midlene skal dekke flere viktige formål og ikke bare hiv-forebyggende arbeid alene. I tillegg til å følge opp dette arbeidet gjennom den nye strategiplanen for å forebygge hiv og seksuelt overførbare sykdommer skal midlene også gå til høyt prioriterte formål innenfor Tiltaksplan for å motvirke antibiotikaresistens, Nasjonal beredskapsplan for pandemisk influensa og andre smittevernoppgaver.

Det beløpet som er avsatt til å forebygge hiv og seksuelt overførbare sykdommer, er i år 16 mill. kr. Disse midlene er fordelt til Sosial- og helsedirektoratet med 12 mill. kr, til Nasjonalt folkehelseinstitutt med 3,6 mill. kr og til et levekårsprosjekt om personer med hiv/aids ved en forskningsinstitusjon med 0,4 mill. kr. Resten er avsatt til de øvrige formålene som jeg nevnte, til antibiotikaresistens med 8 mill. kr og til smittevern generelt med 2,6 mill. kr. Det er Sosial- og helsedirektoratet som nå har ansvaret for tildeling av midler til disse formålene.

For 2001 søkte Helseutvalget om 4,79 mill. kr og mottok 4,075 mill. kr. For 2002 var søknaden på nesten 6,5 mill. kr. Direktoratet har, som spørsmålsstilleren peker på, gitt tilsagn om 3 mill. kr for 2002. Av dette beløpet har Helseutvalget allerede fått 1,8 mill. kr i forskudd, slik at restbeløpet for 2002 vil være 1,2 mill. kr. I søknadsbeløpet var også inkludert utgifter til forebyggende arbeid i forhold til rus og selvmord og selvmordsforsøk, og Sosial- og helsedirektoratet har i sitt tilsagnsbrev vist til at dette må ses i sammenheng med oppfølging av St.meld. nr. 25 for 2000-2001 Levekår og livskvalitet for lesbiske og homofile. Helseutvalget kan også søke økonomisk støtte gjennom andre kanaler enn tilskuddsordningen til å forebygge hiv og seksuelt overførbare sykdommer.

I oppfølgingen av stortingsmeldingen har flere departementer satt av midler til informasjon, som forebyggings-tiltak mot selvmord blant homofile. Nylig hadde Barne- og familiedepartementet en utlysning av slike midler, som Helseutvalget både kan og bør søke om tilskudd fra. På denne bakgrunn kan jeg ikke se at en videreføring av Helseutvalgets arbeid skulle stå på tilskudd fra myndighetene.

Det er svært viktig å forebygge hiv og seksuelt overførbare sykdommer blant menn som har seksuell omgang med menn, og vårt samarbeid med frivillige organisasjoner, både Helseutvalget og LMA, er sentralt i den forbindelse. Samtidig ligger det mange andre store utfordringer i Strategiplanen for forebygging av hiv og seksuelt overførbare sykdommer. Det er viktigere enn noen gang å finne en riktig balanse mellom målrettet innsats overfor spesielt utsatte grupper og generelle tiltak for den allmenne befolkningen. Det er også viktig å intensivere forebygging av seksuelt overførbare sykdommer i tillegg til forebygging av hiv. Viktige satsinger framover er: Kunnskaps- og informasjonsnivået i befolkningen skal bedres, kjønnsperspektivet skal sterkere inn i planer, prioriteringer og tiltak, den forebyggende innsatsen overfor asylsøkere, flyktninger og andre med innvandrerbakgrunn skal styrkes, og stigmatisering og diskriminering av personer med hiv og aids skal bekjempes.

**Siri Hall Arnøy (SV):** Jeg takker statsråden for det utfyllende svaret.

Jeg er selvfølgelig glad for at det virker som at statsrådens holdning er at om Stortingets intensjon i forhold til forebygging skal kunne oppfylles, vil det også være nødvendig at Helseutvalget klarer å videreføre sitt arbeid. Slik jeg forstod statsråden, mente han at det viktige nå ikke var hvilken post disse pengene kom fra, men at det var penger. Det er selvfølgelig en god og praktisk tilnærming som jeg deler. Men like fullt vil jeg gjerne at statsråden skal presisere dette ytterligere, i og med at statsråden også viste til Helsedirektoratet. Er det slik at statsråden mener at det vil være nødvendig at Helseutvalget får mer penger, fra et eller annet sted, for å kunne drive sitt viktige arbeid?

**Statsråd Dagfinn Høybråten:** Jeg tror alle parter er tjent med at søknadsbehandling ikke finner sted i Stortingets spørretime.

Det jeg kan si, er at etter min vurdering er 3 mill. kr en betydelig sum penger til forebyggende innsats på selve helseområdet. Når Stortinget i tillegg har bevilget penger til handlingsplanen, som er en følge av stortingsmeldingen om homofile og lesbisk levekår, og det er lyst ut penger til tiltak til bl.a. forebygging av selvmord, noe som var inkludert i Helseutvalgets søknad til Sosial- og helsedirektoratet, mener jeg det her burde ligge grunnlag for at det kan skapes et økonomisk grunnlag for Helseutvalgets virksomhet som er akseptabelt for dem. Men om det er det, må jo Helseutvalget selv vurdere, det kan ikke jeg bedømme.

**Siri Hall Arnøy (SV):** Jeg skal ikke følge opp med å gå mer detaljert inn i de enkelte tilskuddene. Vi får eventuelt komme tilbake til dette når vi har sett hvordan fordelingen av midlene har vært.

#### S p ø r s m å l 1 4

Fra representanten Arne Lyngstad til barne- og familierministeren:

«Kristelig Folkeparti er opptatt av gode oppvekstvilkår for barn, en familierpolitikk som tar hensyn til alle typer familier, og likestilling mellom kjønnene. På bakgrunn av dette har Samarbeidsregjeringen familierpolitikk i bred forstand som et viktig satsingsområde. Samarbeidsregjeringen har lovt å gi fedre selvstendig opp-tjeningsrett til pappapermisjon og øke omfanget av denne.

Hvordan vil statsråden følge opp Sem-erklæringen på dette punktet?»

**Presidenten:** Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

#### S p ø r s m å l 1 5

**Presidenten:** Dette spørsmålet, som er stilt til fiskeriministerens, vil bli besvart av sosialministeren på vegne av fiskeriministerens.

**Marit Arnstad (Sp):** Jeg har følgende spørsmål til statsråden:

«Norske fiskere er i dag representert gjennom Norges Fiskarlag og Norges Kystfiskarlag. Selv om begge organisasjoner representerer fiskere, forskjellsbehandler norske fiskerimyndigheter de to yrkesorganisasjonene. Norges Kystfiskarlag har vansker med å få høringsrett, og får ikke representasjon i relevante fora som Reguleringsrådet og Den norsk-russiske fiskerikommisjonen, der Norges Fiskarlag er representert.

Hva vil statsråden gjøre for å rette opp denne forskjellsbehandlingen?»

**Statsråd Ingjerd Schou:** Norges Kystfiskarlag har de siste årene deltatt aktivt og har kommet med flere innspill i tilknytning til reguleringen av deltakelsen i og utøvelsen av fisket. Norges Kystfiskarlag er høringsinstans i alle saker som vedrører regulering av fisket. Det er således ikke korrekt at Norges Kystfiskarlag ikke har høringsrett.

Opgaven å forhandle med Russland om fellesbestander i Barentshavet samt å forvalte Norges andel av disse ressursene er tillagt Fiskeridepartementet. Forhandlingsdelegasjonen utnevnes av Fiskeridepartementet på grunnlag av en balansert vurdering, basert på representasjon fra næring og forvaltning, legitimitet i næringen og forhandlingstaktiske hensyn, og at delegasjonen må ha en håndterlig størrelse. Hva gjelder representasjon fra fiskerinæringen legger departementet vekt på at hele den berørte del av næringen skal være representert gjennom de delegater som deltar. Fiskeridepartementet har derfor valgt å ta med de store organisasjonene som representerer bredden i fiskerinæringen: Norges Fiskarlag, Fiskeri- og Havbruksnæringens Landsforening og LO.

Norges Kystfiskarlag er med andre ord ikke representert i den blandede norsk-russiske fiskerikommisjonen. Det finnes et mangfold av organisasjoner i norsk fiskerinæring. Noen av disse organisasjonene er Norges Kystfiskarlag, Sør-Norges Trålerlag, Norske Sjømatbedrifters Landsforening og Rederiforeningen for Ringnotfartøy under 70 fot. Det sier seg selv at man med hensyn til delegasjonens størrelse til fiskeriforhandlingene med Russland, EU, Færøene, Island mv. kun kan ta med de største organisasjonene.

Norges Kystfiskarlag har i dag status som observatør i Reguleringsrådet. Reguleringsrådets funksjonstid går ut i år, og nytt reguleringsråd må oppnevnes før reguleringsforskriftene fastsettes i november/desember.

I tilknytning til at funksjonstiden for Reguleringsrådet er ute, vil rådets funksjon og rådets sammensetning bli nøye evaluert. I den forbindelse vil Norges Kystfiskarlags status i Reguleringsrådet bli vurdert på nytt.

**Marit Arnstad (Sp):** Jeg takker for svaret.

Litt av min intensjon var å få vite hva som var problemet med å ta Kystfiskarlaget inn i de organ der Fiskarlaget i dag er medlem, fordi vi jo i andre næringsmessige sammenhenger vanligvis lar de ulike yrkesorganisasjonene være representert hver for seg.

Jeg er enig i at det finnes et mangfold av organisasjoner innenfor fiskerinæringen, men en god del av dem er medlem av Fiskarlaget, det gjelder bl.a. ringnotrederne, mens Kystfiskarlaget er en ren yrkesorganisasjon som representerer fiskerne på samme måte som Fiskarlaget.

Jeg er glad for at en her vil vurdere Kystfiskarlagets stilling når det gjelder Reguleringsrådet. Jeg tror kanskje det er det aller viktigste. Jeg hadde også ønsket at en her hadde inntatt en kanskje litt åpnere holdning når det gjaldt forhandlingsdelegasjonen til de norsk-russiske forhandlingene.

Hvor lang tid kan en regne med at det vil ta før Regjeringen kommer til å oppnevne et nytt reguleringsråd, når reguleringsforskriften må være ferdig i november? Er det mulig å si noe nærmere om det?

**Statsråd Ingjerd Schou:** Reguleringsrådets funksjonstid går ut i år, og da tilsier det at nytt reguleringsråd må oppnevnes før reguleringsforskriftene fastsettes i november og desember. Så dette er tidsplanen på det, og vi vil i den sammenheng også gjøre den vurderingen som jeg nevnte.

#### S p ø r s m å l 1 6

**Magnhild Meltveit Kleppa (Sp):** Eg skal få stilla følgjande spørsmål til arbeids- og administrasjonsministeren:

«2002 er utropt til «Landbrukets brannvernår». Gjennom eit nært samarbeid mellom m.a. landbruket, forsikringsselskap, elbransjen og offentlege tilsynsorgan vert det gjennomført ulike tiltak for å førebyggja brann. I 2001 vart skadane som følgje av brann i bustad rekna til 1,8 mrd. kr. 61 liv gjekk tapt. Halvparten av brannane skuldast truleg manglande kvalitet i elektriske anlegg.

Vil statsråden ta initiativ til eit samarbeid for eit brannvernår for bustader etter modell frå Landbrukets brannvernkomité?»

**Statsråd Victor D. Norman:** Boligbranner utgjør et stort samfunnsmessig problem i tillegg til at det skaper tragedier for enkeltpersoner. Statistikk fra Direktoratet for brann- og elsikkerhet viser at det var 65 omkomne ved branner i 2001, av disse 56 ved branner i boliger. Norske forsikringsselskap betalte 3,2 milliarder kr i erstatninger etter boligbranner.

Branner har både tekniske og menneskelige årsaker. Røyking, bar ild, elektrisitet og feil bruk av elektrisk utstyr er blant de hyppigste årsakene. Innsatsen for å forebygge boligbranner har derfor særlig vært rettet mot holdningsskapende arbeid og enkle tiltak som folk flest kan utføre selv.

Fra begynnelsen av 1990-tallet har sentrale myndigheter i nært samarbeid med kommunale brannvesen, lokale eltilsyn, Norsk brannvernforening, forsikringsnæringen, omsorgspersonell i kommunene og flere andre instanser samarbeidet om holdningsskapende tiltak – dels som landsomfattende kampanjer, der man har brukt en rekke ulike virkemidler, som Røykvarslerkampanjen,



Brannvernukene og Aksjon boligbrann osv. Disse har vært sterkt medvirkende til at det ikke er gått tapt enda flere liv og at vi ikke har mistet enda større verdier i boligbranner. Fortsatt gjennomføres disse kampanjene hvert år.

I St.meld. nr. 41 for 2000-2001 er det satt som et overordnet nasjonalt mål at det gjennomsnittlige antall omkomne ved brann i bygning skal reduseres betydelig i forhold til gjennomsnittet for perioden 1995-1999. Med betydelig mener man i denne sammenheng minst 10 pst. For å nå dette målet må innsatsen fortsatt konsentreres om forebyggende tiltak i nært samarbeid mellom myndigheter, kommunale brannvesen, lokale eltilsyn osv.

Vi registrerer at antall omkomne i boligbranner varierer noe fra år til år. Det er vanskelig å se hva som er årsakene til disse variasjonene, men vi har ikke en udelt heldig utvikling, for å si det mildt. Det er likevel grunn til å tro at systematisk og langsiktig forebyggende arbeid, med bl.a. holdningsskapende kampanjer, er et viktig virkemiddel. Vi vurderer nå, sammen med samarbeidende instanser, å forsterke innsatsen når det gjelder å forebygge boligbranner. I første omgang har jeg invitert ulike aktører til et møte i juni i år, der vi skal se nærmere på ulike tiltak som skal settes i verk fremover, og som kan gi et tettere samarbeid mellom offentlige og private instanser når det gjelder nettopp brannforebyggende arbeid. I den forbindelse vil jeg også vurdere forslaget fra representanten Kleppa om et brannvernår for boliger. Jeg vil imidlertid understreke at forholdene innen landbruket og for boliger ikke er helt sammenlignbare. For landbruket er det først og fremst aktuelt med tekniske tiltak. Når det gjelder boliger, er det altså først og fremst spørsmål om holdningsskapende arbeid. Men likevel kan det å markere et brannvernår for boliger være en idé som det er all grunn til å vurdere nærmere.

**Magnhild Meltveit Kleppa (Sp):** Eg takkar for svaret.

Det er bra at statsråden vil sjå nærare på ideen om eit eige brannvernår.

NELFO – Sør-Rogaland presenterte nyleg ei undersøking der 45 pst. av dei som vart spurde, visste at det var eigaren som hadde ansvaret for det elektriske anlegget. 30 pst. av dei forbrukarane som budde i bustadar som var mellom 6 og 20 år, hadde ikkje brukt elektrikar. Det synest eg er alarmerande tal i forhold til at kanskje halvparten av brannane skuldast feil på det elektriske anlegget. 67 pst. av husstandane var faktisk òg positive til ein nærare kontroll av sine elektriske anlegg. Det er på bakgrunn av desse tala eg synest det kan vera aktuelt å sjå nærare på eit spesielt år. Så eg vil utfordra statsråden: Kva andre tiltak ser han som aktuelle?

**Statsråd Victor D. Norman:** Jeg har vært inne på de spesifikke holdningsskapende kampanjene, som i seg selv er veldig viktige. Det å ha et brannvernår tror jeg er noe som det er all grunn til å vurdere. Men vi må huske på at disse målrettede kampanjene rettet inn mot spesielle

le områder som det er viktig å skape bevissthet om blant folk, i seg selv må være en viktig del av dette arbeidet.

Jeg tror alle former for kunnskap som folk kan få om hva de må være bevisst på, hva som er fareområder, og hva de trenger å få profesjonell bistand til – all form for kunnskap av den typen – er nødvendig hvis vi skal få ned antall boligbranner, og spesielt få ned antall dødsfall knyttet til boligbranner.

Det må være et nært samarbeid mellom private og offentlige aktører, noe som illustreres veldig godt ved dette spørsmålet om de elektriske anleggene. Til syvende og sist blir det et hensiktsmessighetsspørsmål hvorvidt vi ønsker å samle alle disse aktivitetene i et særskilt brannvernår eller ikke.

**Magnhild Meltveit Kleppa (Sp):** Eg deler statsrådens oppfatning av at forholda i Noreg er meir spesielle innan landbruket, og at det her må arbeidast på eit breitt felt, både med bevisstgjerung og med auka kunnskap.

Det er likevel interessant å registrera at som mål har denne landbrukets brannvernkomite at alle bønder i løpet av satsingsåret skal gjennomføra minst eitt brannforebyggjande tiltak på garden, og dei har husdyrprodusentane som ei spesiell målgruppe. Og det vert meldt om så god respons at etterspørselen etter brannvarslingsanlegg er langt større enn installasjonskapasiteten. Det er forebudd godt, dette året – denne komiteen har vel arbeidd i tre år. Eg ber statsråden ta med seg erfaringane med landbrukets brannvernår så langt, følgja med på kva som skjer resten av året, og intensivera innsatsen.

Eg registrerer òg at statsråden opererer med langt større tal på skadar og tap av liv enn eg hadde i spørsmålet mitt.

**Statsråd Victor D. Norman:** La meg avslutningsvis bare takke representanten for forslaget, som jeg synes er et veldig godt forslag, som er verdt å vurdere.

Jeg synes kanskje det er enda viktigere enn selve det konkrete forslaget at oppmerksomheten rettes mot boligbranner og de tragediene det fører med seg. Det er veldig viktig at vi har en løpende bevissthet om dette, og ikke minst er det viktig at vi sørger for at folk flest har en klarere bevissthet om hva de selv må gjøre for å forebygge branner, og enda mer for å forebygge at branner skal ha katastrofale konsekvenser. Jeg tror både representanten Kleppa og jeg er enig i at vi må bruke de virkemidlene som er nødvendige for å skape den bevisstheten. Og jeg vil, som sagt, se veldig nøye på forslaget fra representanten.

#### S p ø r s m å l 1 7

Fra representanten Svein Roald Hansen til arbeids- og administrasjonsministeren:

«Fylkesmannen i Østfold har satt Fredrikstad på observasjonsliste for nye låneopptak på grunn av høy gjeld. Kommunen har derfor måttet revurdere sin investeringsplan, noe som bl.a. innebærer at utbygging av flere barnehager må skje gjennom private aktører. Nå sier avde-

lingsdirektøren hos fylkesmannen at «kommunen løper fra ansvaret sitt hvis den overlater all barnehageutbygging til private aktører».

Hvilke av disse to ulike styringssignalene mener statsråden kommunen skal forholde seg til?»

**Presidenten:** Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

#### S p ø r s m å l 1 8

**Magne Aarøen (KrF):** Spørsmålet til sosialministeren er:

«Ifølge programmet Forbrukerinspektørene, sendt i NRK1 8. mai d.å., har spritprodusenten og spritimportøren Guinness UDV i mars/april i år reist rundt til flere norske byar med ein større spesialinnreidd trailer og drive med ulovleg marknadsføring av alkoholholdig drikk, m.a. ved gratis servering til ungdom.

Kva reaksjonar rår statsråden over for å etterforske og straffe eit slikt mogleg grovt brot på alkohollova, og kva for nokre av desse moglege reaksjonane kan ho tenkje seg å gjere seg nytte av i saka?»

**Statsråd Ingjerd Schou:** Formålet med alkoholloven er å begrense de samfunnsmessige og individuelle skadevirkningene av alkoholbruk, bl.a. gjennom å begrense forbruket av alkoholholdig drikk. Både forbudet mot utdeling av alkoholholdig drikk i markedsføringsøyemed og forbudet mot reklame for alkoholholdig drikk er viktige virkemidler i denne sammenheng.

Det er Sosialdepartementet som har det overordnede ansvaret for å forvalte reglene. Dette ansvaret er delegert til Sosial- og helsedirektoratet, som skal informere, veilede og følge opp henvendelser fra enkeltpersoner, kommuner og andre. Direktoratet er også delegert ansvaret for det statlige bevillingssystemet for tilvirkning og engrossalg av alkohol. I tillegg kan kommunene reagere på overtredelser de får kjennskap til ved kontroller med salgs- og skjenkebevillinger og på annen måte.

Den saken som representanten Aarøen tar opp, er under behandling i Sosial- og helsedirektoratet, og jeg kan derfor ikke gå konkret inn i den. Generelt vil direktoratet når det blir kjent med brudd på bestemmelsene, påpeke det lovstridige forholdet overfor overtrederen og samtidig oppfordre denne til å rette dette opp. Loven har to sanksjonsmuligheter mot overtredelser: inndragning av kommunal eller statlig bevilling etter alkoholloven, jf. §§ 1-8 og 3A-12, og politianmeldelse, jf. § 10-1.

Jeg vil benytte anledningen til å minne om at jeg i mars i år la fram et forslag for Stortinget til endringer av alkoholloven og tobakksskadeloven som skal sikre en mer effektiv håndheving av reklameforbudet.

**Magne Aarøen (KrF):** Eg takkar statsråden for svaret.

Auka alkoholbruk fører ofte til auka skade. Difor har vi dette forbudet mot reklame. Det er viktig å slå ned på dei som tråkkar over, særleg dersom det er sterke kom-

mersielle interesser inne i biletet. Eg vil også uttrykkje at det var rosverdig av NRK å avdekkje denne saka.

Det som eg er mest uroa over, er at denne reklametur gjennom fleire byar kunne føregå over lengre tid utan at nokon reagerte. Ifølgje lista som stod i avisene, var det ganske mange dei var innom.

Mitt oppfølgingsspørsmål til statsråden er: Kva vil statsråden kunne gjere for å hindre liknande overtramp mot reklameforbudet ved ei slik spesiell marknadsføring?

**Statsråd Ingjerd Schou:** Dette har både departementet og Sosial- og helsedirektoratet årvåkenhet i forhold til. Vi reagerte raskt, og det kommer vi også til å gjere på tilsvarende og lignende saker i fremtiden.

For bare å si litt om fremdriften, ble det allerede 6. mai sendt et brev fra Sosial- og helsedirektoratet til Guinness UDV, der de ble bedt om å forklare seg – med tre ukers frist. I tillegg har også direktøren for det samme firmaet tatt kontakt med direktøren i Sosial- og helsedirektoratet og bedt om møte. Det har også vært et møte. Det var 14. mai. Og 16. mai mottok Sosial- og helsedirektoratet et brev, der de skriver at de tar saken alvorlig, og at de vil komme tilbake med nærmere informasjon om inviterte deltakere til bransjetreff, om aktiviteter under bransjetreffene og om omfanget av smaksprøver.

Det som er hovedutfordringen i denne saken og eventuelt i fremtidige saker, er spørsmålet: Var dette bransjetreff eller ikke? Alt så langt kan tyde på at det ikke var det, men vi kommer til å avvente forklaringen fra Guinness UDV. Det har vært omtalt i mediene en tilsvarende sak som går på et helt annet merke, på Bacardi-Martini Norge AS, og et tilsvarende brev er også sendt dem. Så vi følger det nøye opp.

Vi kommer til å ha årvåkenhet, og vi kommer også til å agere i forhold til den informasjon og kunnskap vi får – pluss at vi kommer til å holde nøye kontakt med tilsvarende bransjer i forhold til hva som er uhøvelig opptreden i henhold til regelverket.

#### S p ø r s m å l 1 9

**Knut Storberget (A):** Jeg har følgende spørsmål til sosialministeren:

«Flere kommuner sliter med å skaffe nok boliger, særlig for mennesker med rusproblemer. Paradoksalt brukes flere steder dyre og uegnede løsninger som hospits og campinghytter.

Vil statsråden sette i verk særskilte tiltak som vil kunne sikre mennesker med rusproblemer et verdig botilbud og bedre sjansen for en god rehabilitering?»

**Statsråd Ingjerd Schou:** Jeg er glad for at representanten Storberget tar opp dette spørsmålet. Det er en viktig problemstilling som jeg er svært opptatt av. Dessverre kan det se ut til at det er vanskelig å skaffe egnede botilbud for rusmiddelmissbrukere, samtidig som bolig er en forutsetning for god rehabilitering. At det er vanskelig, skal imidlertid ikke være en avgjørende hindring, og mitt

utgangspunkt er at vi skal yte litt ekstra for denne gruppen.

Jeg vil først understreke at det er et kommunalt ansvar å sørge for både midlertidige og mer permanente botilbud for bl.a. rusmiddelmissbrukere. Problemet er ikke at kommunene ikke skaffer boliger, men kvaliteten på mange av disse botilbudene.

Regjeringen arbeider på flere områder med dette spørsmålet, og vi vil i tråd med Sem-erklæringen prioritere innsatsen for bostedsløse. Vi vil bl.a. gjennomgå bostøttereglene for å bedre boligtiltakene for vanskeligstilte, gjennomgå Husbankens regelverk med sikte på å større grad å bidra til bygging av boliger for denne gruppen, og utvikle støtte-/låneordninger for frivillige organisasjoner som engasjerer seg i å skaffe botilbud som alternativ til hospits for sosialt vanskeligstilte.

I tiltaksplanen mot fattigdom, som departementet er i gang med, er dette en av utfordringene som det arbeides aktivt med. Regjeringen har videreført «Prosjekt bostedsløse», som fra og med i år er utvidet med to kommuner, til syv. Hovedmålsettingen for arbeidet er å utvikle metoder og modeller for å forebygge bostedsløshet, gi mulighet for utprøving av lokale helhetlige løsninger og skape grunnlag for erfaringer for en nasjonal innsats og strategi. Erfaring og kunnskapsformidling skal også stå sentralt i dette arbeidet, som er godt i gang.

Også i handlingsplan mot rusmiddelproblemer, som Regjeringen tar sikte på å legge fram til høsten, er dette et tema. Jeg har dessuten tatt initiativ til et arbeid for å utvikle og sikre kvalitetsstandarder for hospitser og andre midlertidige botilbud.

**Knut Storberget (A):** Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg betviler ikke viljen til å gjøre noe. Jeg er for så vidt også glad for vinklingen på svaret, for hvis man ser rundt omkring i norske kommuner, ser man en situasjon hvor man med rimelig enkle håndgrep, faktisk også billig, kan gi et langt bedre botilbud enn det som i dag tilbys. I så måte er det underlig at det man for 40–50 år siden klarte å gjøre for borgere i helt vanlige situasjoner og i arbeid, altså bygge boliger, nærmest er blitt en umulighet for mange norske kommuner i dag, selv når man kan gjøre det rimeligere enn det tilbudet som faktisk er.

Det jeg etterlyser fra statsråden, er om hun nå kan komme med særskilte, konkrete tiltak, som investeringsincitamentener eller nye ressurser, eller om vi skal gå inn på forskrifter i forhold til å sette den standarden som slike boliger bør ha. Er det noen som trenger en have – for å si det billedlig – for å sikre rehabiliteringen, så er det nettopp rusmiddelmissbrukerne. Kommer det noe konkret?

**Statsråd Ingjerd Schou:** Ja, det kommer retningslinjer som skal sikre kvaliteten på det husværet som skal tilbys.

Dessuten var jeg i svaret innom at vi jobber på flere områder i forhold til det som var foranledningen for spørsmålet fra representanten Storberget. Der kommer vi

til å prioritere, som nevnt, bostedsløse – det er også mange rusmiddelmissbrukere i den gruppen. Vi gjennomgår bostøttereglene, vi gjennomgår Husbankens regelverk, og vi åpner for at det utvikles støtte-/låneordninger for frivillige organisasjoner.

Men jeg understreker igjen at det er kommunene som har ansvaret for dette arbeidet. Da er det viktig at vi har både retningslinjer, regler og rammer som gjør det mulig for kommunene å håndtere dette.

**Knut Storberget (A):** Jeg takker for svaret.

Vi er helt enige om at kommunene må ha primæransvaret for dette. Men det ser ut til at man på mange måter, også fra sentralt hold, nå er nødt til å sette ytterligere trykk på dette, og også ytterligere fokus på det, fordi vi ser at flere kommuner i dag tilbyr en standard som er langt under pari. Både campingplasser og hospitser er svært uegnet for dem som faktisk søker å rehabilitere seg tilbake til det som de fleste av oss ville kalle et normalt liv.

Jeg vil til slutt spørre statsråden om hun har noen tidsplan og tidsgrense for når disse endelige tiltakene skal være ferdige fra Regjeringens side, slik at vi kan få ytterligere trykk i dette.

**Statsråd Ingjerd Schou:** Vi har sagt til høsten, både i forhold til handlingsplan mot rusmiddelproblemer og i forhold til tiltaksplanen mot fattigdom.

At representanten Storberget er engasjert i dette, er jeg faktisk veldig glad for. Jeg er veldig glad for spørsmålet også. Representanten etterlyser trykk. Da må jeg si at når vi har utvidet «Prosjekt bostedsløse» til flere kommuner, er det fordi vi holder trykk. Da vi for bare noen få uker siden varslet at vi ville ha retningslinjer i forhold til å sikre kvaliteten på boligstandarden, er det også å holde trykk.

Jeg opplever at vi her har den samme intensjon, nemlig å bedre forholdene. Vi er nødt til å jobbe på tvers av departementer, men også partier, for å få dette til. Sånn sett er jeg glad for engasjementet, og jeg kommer til å øke fokuseringen på det.

#### S p ø r s m å l 2 0

Fra representanten Oddbjørg Ausdal Starrfelt til nærings- og handelsministeren:

«Braathens-tilsette er rysta over at dei ikkje får same adgangen som tilsette i SAS til å halda fram i arbeidet som bakkemannskap etter at SAS kjøpte opp Braathens.

Kva syn har staten v/statsråden som deleigar på dette, og vil han ta noko initiativ for å påverka dette?»

**Presidenten:** Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

#### S p ø r s m å l 2 1

**Presidenten:** Dette spørsmålet, fra representanten Gjermund Hagesæter til kommunal- og regionalministe-

**(Presidenten)**

ren, vil bli besvart av arbeids- og administrasjonsministeren.

**Gjermund Hagesæter (FrP):** Eg har då følgjande spørsmål til arbeids- og administrasjonsministeren:

«Mange kommunar har slitt økonomisk etter at selskapsskatten i 1998 fullt ut blei statleg. Med denne omlegginga mista kommunane nok eit incitament for å leggje til rette for næringsutvikling. Kommunalministeren har tidlegare tatt til orde for at ein større del av selskapsskatten skal bli igjen i den enkelte kommune der bedrifta er lokalisert. Framstegspartiet er samd i ei slik omlegging.

Kor langt er statsråden komen i denne omlegginga, og kva tid kan kommunane forvente å få ein større del av selskapsskatten tilbake?»

**Statsråd Victor D. Norman:** La meg først si meg enig med representanten Hagesæter i at det er viktig at kommunene også får et rent økonomisk incitament for å legge til rette for næringsvirksomhet. I Sem-erklæringen ble det derfor slått fast at Regjeringen vil arbeide for å tilføre kommunene en del av skatten fra selskapenes overskudd. La meg imidlertid presisere at en slik omlegging isolert sett ikke vil få betydning for kommunenes totale inntekter. Da den kommunale selskapsskatten ble avvirket i 1999, ble kommunene kompensert gjennom høyere personskatt. På samme måte vil en kommunal selskapsskatt bety at andre kommunale inntekter vil bli redusert. At mange kommuner sliter økonomisk, skyldes derfor neppe bortfallet av den kommunale selskapsskatten.

Derimot er det at kommunene får en del av selskapsskatten, viktig som incitament til å arbeide for mer næringsvirksomhet. Det ble derfor fra årsskiftet nedsatt en interdepartemental arbeidsgruppe som skal utrede ulike modeller for å tilføre kommunene deler av overskuddsskatten. De gamle reglene for stedbunden beskatning ble ikke oppfattet som rettfærdige. Arbeidsgruppen har derfor fått i oppdrag å utrede ulike modeller der skatten blir fordelt på kommunene ut fra andre regler enn dem som gjaldt under det gamle systemet.

Det er ennå for tidlig å si noe om når forslag til nye regler kan legges frem, eller når kommunene økonomisk vil merke omleggingen. En slik omlegging krever grundige forberedelser, og jeg ser det derfor som svært viktig at et forslag inneholder robuste fordelingsregler. Når omleggingen kan skje, avhenger bl.a. av om en velger en modell innenfor eller utenfor skattesystemet.

**Gjermund Hagesæter (FrP):** Eg vil innleiingsvis takke for svaret. Eg er i alle fall nøgd med at ein jobbar med saka, og at ein også er enig i at det er viktig at kommunane får eit incitament til å leggje til rette for næringsutvikling.

Når det gjeld det som blei sagt, at dette ikkje har noko å seie for kommunanes totale inntekter, er nok det sikkert også riktig makroøkonomisk sett, fordelt på alle kommu-

nane, men eg trur vel at det er enkelte kommunar som har ein del næringsutvikling, som føler at dei kjem dårlegare ut.

Eg føler i grunnen ikkje at eg har fått svar på *når* ein planlegg å innføre at kommunane får ein del tilbake. Eg kunne også tenkt meg å få eit visst signal om kor stor prosent kommunane skal få av selskapsskatten.

**Statsråd Victor D. Norman:** Det er helt riktig at representanten ikke fikk svar på når dette vil bli iverksatt – av den enkle grunn at jeg ikke har noe svar på når det blir iverksatt. Det er viktig, som jeg sa i det første innlegget, at dette arbeidet gjøres grundig. Det gamle systemet fungerte ikke godt i forhold til ulike kommuner. Vi må derfor utvikle et system som oppfattes som rettfærdig, og som samtidig gir kommunene incitament til å drive aktiv næringsutvikling. Og vi må ta den tiden som trengs for å få det til.

Når det gjelder hvor stor del av selskapsskatten som eventuelt skal tilføres kommunene, henger det sammen med spørsmålet om hva slags modell man kan finne frem til som fungerer godt. Så det kan jeg dessverre heller ikke svare på nå.

**Gjermund Hagesæter (FrP):** Eg må då konstatere at statsråden er meir diffus når det gjeld å informere Stortinget enn når det gjeld å informere delar av næringslivet. I Bergens Næringsråd har kommunal- og regionalministeren i år sagt at det mest sannsynleg vil skje med verkstad frå 2004. Det svaret har eg altså ikkje fått her i dag. Men i og med at dette er sagt, det er kome på trykk i eit offentleg blad, og det er ikkje tilbakevist, så reknar eg med at det Regjeringa tek sikte på, er at ein kan få ei omlegging frå og med budsjettåret 2004.

**Statsråd Victor D. Norman:** Jeg er helt sikker på at kommunalministeren står ved alt hun har sagt offentlig. Samtidig har jeg vel oppfattet spørsmålet i salen her i dag dit hen at Stortinget, eller representanten Hagesæter, ikke var interessert i en sannsynlighetsvurdering. Derfor synes jeg det er riktig å si at vi nå ikke kan si nøyaktig når forslaget kommer til å bli fremmet.

**Presidenten:** Spørsmål 22 er allerede besvart.

## S p ø r s m å l 23

**Rolf Terje Klungland (A):** Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til miljøvernministeren:

«Med dagens høye kostnadsnivå og kronekurs er lønnsomheten i norsk prosessindustri gjennomgående lav. Dette kan føre til flere nedleggelse og utflagging av norsk industri.

Har Regjeringen klarlagt om dette vil gi økte utslipp av klimagasser og andre forurensninger når den norske produksjonen erstattes av mindre effektiv og kullbasert industri i f.eks. Kina, India og Venezuela?»

**Statsråd Børge Brende:** Jeg har med stor interesse merket meg representanten Klunglands bekymring for norsk industris konkurransevne.

Denne regjeringen er opptatt av å forbedre rammebetingelsene for næringslivet. I år opplever norske bedrifter de største skatte- og avgiftslettelsene noensinne. Investeringsavgiften fjernes helt, og avskrivningsreglene tilbakeføres. Regjeringen vil føre en ansvarlig økonomisk politikk for å holde rentenivået nede. Alt dette bidrar til å gjøre det mer gunstig å investere i Norge.

Men for å unngå global oppvarming, som er den største globale miljøutfordringen vi står overfor, er det nødvendig med betydelige reduksjoner i utslippene av klimagasser. Regjeringens politikk er at en vesentlig andel av de utslippsreduksjonene Norge er forpliktet til gjennom Kyoto-avtalen, skal skje nasjonalt. Dette er bakgrunnen for at Regjeringen i tilleggsmeldingen om klimapolitikken, hvor vi for øvrig varsler en mer offensiv klimapolitikk, foreslår et tidlig nasjonalt kvotesystem i stedet for frivillige avtaler som den forrige regjeringen foreslo, og en rekke andre tiltak for å redusere klimagassutslippene før 2008. Kvotesystemet vil gi et klimavirkemiddel også overfor norsk prosessindustri som i dag ikke står overfor noen klimavirkemidler – de betaler ikke CO<sub>2</sub>-avgift som resten av industrien, de betaler ikke elektrisitetsavgift som resten av industrien. Jeg pålegger ikke noen av disse avgiftene, men sier at hvis man greier å redusere med 20 pst. før 2008, kan en bruke ressursene på å investere i miljøtiltak for å få til dette i stedet for å betale avgifter. Dette er god miljøpolitikk.

Det er selvsagt vanskelig å kartlegge hvilke klimakonsekvenser det har for utslippene at industri nedlegges i et land. For det første kan årsaken være overkapasitet på verdensmarkedet – som vi har sett en del steder også i Norge så langt – slik at nedleggelsen ikke fører til ny produksjon i et annet land. Et stikkord her er magnesiumproduksjon. For det andre er det sjelden mulig å spore hvilken ny produksjon som erstatter den nedlagte. For det tredje er det også i utviklingsland muligheter for produksjon basert på ny teknologi og ikke-fossile energikilder. For det fjerde importerer også Norge i perioder kullkraft for å dekke eget kraftbehov, dvs. at omtrent 30 pst., tror jeg, av kraften i dag går til den type industri som Klungland er opptatt av.

Klimaregnskapet er altså usikkert. Men norsk industri holder generelt en høy miljøstandard. Derfor er ingen tjent med unødvendige nedleggelse i norsk industri som følge av dårlige rammebetingelser.

Regjeringen legger derfor opp til at kvotesystemet for klimagasser skal utformes slik at en unngår at virksomheter som er lønnsomme med en nasjonal kvotepris, i Kyoto-perioden nedlegges på grunn av særlig høye klimakostnader før 2008. Det foreslåtte kvotesystemet er skånsomt utformet, med vederlagsfri tildeling av kvoter – samt sikkerhetsventiler i form av overtredelsesgebyr, åpning for internasjonal kvotehandel og felles gjennomføring med virksomheter som ikke har kvoteplikt.

**Rolf Terje Klungland (A):** Jeg ser at miljøvernministeren har problemer med å svare på spørsmålet som faktisk var stilt, om de hadde klarlagt om de ville øke miljøutslippene hvis industrien flytter ut. Derfor har jeg lyst til å konkretisere dette litt.

Tinfos Jernverk AS, Øye Smelteverk, bruker kull og koks i prosessen i sin industri, mens de bruker vannkraft som energikilde. Behovet er altså økende på verdensbasis i forhold til produktene når de også har hatt en økt vekst i sin produksjon. Dersom det verste nå skjer – det som er varslet – at vi får det klimakvotesystemet som miljøvernministeren har lagt fram, at vi får elavgiften og at den sterke kronekursen slår inn, betyr det 100 mill. kr for driftsresultatet for den bedriften på ett år. Og det er altså en av de sterkeste bedriftene i Norge. Hvis de flytter ut, vil CO<sub>2</sub>-utslippene øke til mer enn det tredoble. Er miljøvernministeren enig i en slik konklusjon?

**Statsråd Børge Brende:** Heldigvis er det ikke Klungland som avgjør og er objektiv oppmann i forhold til om jeg besvarer spørsmålene jeg blir stilt, eller ikke. Jeg mener at jeg absolutt besvarte det som spørsmålet gikk ut på. Det at Klungland ikke likte svaret, er selvsagt noe annet. Men jeg besvarte det.

Spørsmålet fra Klungland går på hvordan nedleggelse i Norge vil virke i forhold til det globale klimaregnskap. Noen nedleggelse skyldes at bedriftene ikke lenger har et marked, altså at det ikke er bedriftsøkonomisk lønnsomt å fortsette – jeg har nevnt magnesiumproduksjon. Regjeringen sier at bedrifter i prosessindustrien ikke skal stå overfor den type virkemidler før 2008, at de blir ulønnsomme hvis de vil være lønnsomme etter 2008. Men det mest oppsiktsvekkende i det spørsmålet som Klungland nå faktisk stilte, er at representanten uttalte at det verste som kan skje, er at Regjeringens forslag om et nasjonalt kvotesystem blir vedtatt. Er det slik å forstå at Arbeiderpartiet nå har konkludert med at man bare går på frivillige avtaler og ikke på et nasjonalt kvotesystem, er jeg redd partiet virkelig fremstår som klimaverstinger. Det kunne jo også være interessant å sjekke om dette er konklusjonen fra dette partiet.

**Rolf Terje Klungland (A):** Nå er det vel slik at det er spørsmålsstilleren som stiller spørsmål til statsråden.

Når det gjelder Arbeiderpartiets ståsted i denne saken, har Børge Brende forhåpentligvis lest hva Arbeiderpartiet står for. Det betyr at vi selvfølgelig vil oppnå de samme kvotene som Børge Brende, men kanskje vi har andre og mer effektive måter å gjøre det på.

Det som er problemet, er at denne bedriften, Øye Smelteverk, med en kvote på 80 pst. vil få en belastning på 36 mill. kr som de må betale for det de bruker i prosessen. Med elavgift vil de få det tilsvarende, og kronekursen betyr omtrent like mye. Det sier altså en bedrift som internasjonalt er lønnsom, som skaper verdier til landet, som skaffer arbeidsplasser, og det er god distriktspolitikk at denne næringen ligger der den gjør. Allikevel virker det som om miljøvernministeren ikke bryr

seg så mye om at disse arbeidsplassene skal bli opprettholdt.

Jeg har lyst til å stille spørsmålet: Er miljøvernministeren innstilt på at industrien faktisk skal flagge ut fra Norge?

**Statsråd Børge Brende:** Det er nesten så man må klype seg i armen her for virkelig å innse at spørsmålet som nå kom frem, ble stilt. Selvsagt er ikke jeg *for* at industri som i Norge i dag er lønnsom, skal bli ulønnsom på grunn av et nasjonalt kvotesystem. Det står også helt klart i tilleggsmeldingen om klimapolitikken at norsk industri skal ha gode rammebetingelser også i fortsettelsen.

Det som representanten Klungland sier, er at man skal oppnå de samme klimagassreduksjonene med frivillige avtaler som man gjør med et nasjonalt kvotesystem. Han mener at et nasjonalt kvotesystem er det verst tenkelige som kan skje. Likevel sier han at det kan skje at Arbeiderpartiet også går inn for det. Det er et eller annet med logikken her jeg ikke får til å stemme. Jeg tror representanten skal være glad for at jeg ikke er i den posisjonen her akkurat nå at jeg kan stille spørsmål tilbake. Men jeg er veldig spent på å se hvor Arbeiderpartiet plasserer seg.

Fra Regjeringens side er det helt klart – det er helt klart – at norsk industri ikke skal ha dårligere rammebetingelser enn næringslivet andre steder. Mye av norsk prosessindustri driver veldig bra, og de er uten CO<sub>2</sub>-avgift og uten elavgift i dag. Også i fortsettelsen kan man stole på at denne regjeringen har en helhetlig næringspolitikk. Vi driver ikke og innfører en avgift, endrer avskrivningsreglene, ombestemmer oss i forhold til viktige skatte- og avgiftsregimer – det er viktig. Renten skal holdes der den er, og vi skal ha et godt nasjonalt kvotesystem som betyr at en kan bruke ressursene på å investere i miljøtiltak istedenfor å innbetale i avgifter hvor en ikke får miljøresultater.

#### S p ø r s m å l 2 4

**May Hansen (SV):** Jeg vil stille følgende spørsmål til miljøvernministeren:

«Departementets forstudie om containerhavn i Oslofjorden lanserer tre lokale containerhavnsløsninger. Kambo/Jeløya i Moss kommune er viktige friluftsområder for store deler av befolkningen på Østlandet.

Mener statsråden det er akseptabelt at man ut fra et overordnet miljøperspektiv omlaster gods som skal til Oslo, fra kjøp til bil 6 mil fra Oslo?»

**Statsråd Børge Brende:** Jeg er kjent med at det er utarbeidet en forstudie om havnestrukturen i Oslofjorden. Forstudien er utarbeidet av en styringsgruppe med representanter for Fiskeridepartementet, Oslo Havnevesen og Grenland Havnevesen. Oslo Havnevesens handlingsplan for gjennomføringen av Fjordbyen forutsetter at containertrafikken kan flyttes ut i 2011/2012. Som følge av dette har Stortinget ved behandlingen av Nasjonal transportplan 2002–2011 pekt på at det må legges til rette for re-

gionale havneløsninger, herunder etableringen av et inter-regionalt havneselskap for Oslofjordområdet.

Lokalisering av en ny containerhavn for Østlandet har mange miljøaspekter. Det er viktig å legge til rette for at en større del av godstransporten flyttes fra vei til sjø. Det er av samme årsak viktig at transporten til og fra havnen i størst mulig utstrekning kan skje med bane. Hensynet til friluft- og naturverninteresser må også tillegges betydelig vekt.

I det videre arbeidet vil Miljøverndepartementet komme inn både som miljøvernmyndighet og som øverste planmyndighet etter plan- og bygningsloven. Jeg ber om forståelse for at jeg derfor ikke kan kommentere de forskjellige alternativene nærmere nå, alternativer som fiskeriministeren arbeider med, og som det er riktig å ta opp med ham. Men jeg vil legge til at ingen av de nevnte aktuelle alternativene er uproblematiske fra et miljøsynspunkt.

**May Hansen (SV):** Jeg takker for svaret.

Et av forslagene til plassering av containerhavn er Jeløya ved Moss. Dette er en øy med store landskapsvernområder og unike naturressurser. Rikspolitiske retningslinjer er fulgt opp av lokalpolitikkerne. Hytteeierne har ikke fått bygge på så mye som 10 m<sup>2</sup>. Det er ikke infrastruktur på øya, og jeg vil sammenligne forslaget med å legge en containerhavn i Nordmarka, selv om jeg innrømmer at atkomsten med båt er bedre på Jeløya.

Kambo og de andre foreslåtte områdene er også verdifulle natur- og friluftsområder, som miljøvernministeren var inne på. Har ikke departementene i utgangspunktet her samarbeidet om valgene? Og har man ikke i utgangspunktet vurdert miljøkonsekvensene for de foreslåtte plasseringene? Det virker som om man bare har sett et grøntareal på kartet og funnet ut at det er plass til containere, og så legger man det der.

**Statsråd Børge Brende:** Som jeg sa også i mitt første svar, er det ingen av de nevnte aktuelle alternativene som er uproblematiske fra et miljøsynspunkt. Men Miljøverndepartementet kommer inn på to måter. Det ene er i forhold til miljøaspektene, og det andre er som øverste planmyndighet.

Jeg har en veldig god dialog med fiskeriministeren om dette. Fiskeriministeren har også bekreftet at ingen av de tre løsningene er miljømessig uproblematiske – så får man legge i det hva man ønsker.

Jeg har også merket meg det brennende engasjementet som representanten har for et flott område som Jeløya/Moss, som har veldig mange kvaliteter, og som også er et landskapsvernområde. Det er den type vurdering som også vil være med i helheten.

De tre alternativene som man så langt har jobbet med, er ikke uproblematiske. Det har også fiskeriministeren understreket og faktisk bedt om at jeg skal si her i dag.

**May Hansen (SV):** Jeg takker igjen for svaret.

Det er en stor grasrotbevegelse mot plassering av ny containerhavn i Oslofjorden. Det gjelder på begge sider av fjorden – det vet miljøvernministeren.

I Moss bystyre har man hatt tre enstemmige vedtak mot plassering av en containerhavn på Kambo. Jeløya er ikke vurdert, så det kom jo som et sjokk på oss at det var foreslått.

Det miljøvernministeren ikke svarer på, og som jeg syns er det viktigste spørsmålet her, er om man faktisk kan forsvare fra et miljøperspektiv å omlaste gods seks mil fra Oslo, fra kjøel til bil, på et veinett som er så belastet. Det miljøperspektivet var jeg ute etter at miljøvernministeren kunne svare meg på.

**Statsråd Børge Brende:** Det mener jeg at jeg svarte på i mitt første svar. Nå er det tatt opp igjen i det tredje spørsmålet fra representanten.

Som jeg sa i mitt første svar, må målsettingen være at man får mer av transporten over på bane. Det er også et mål at man får mer av transporten over på sjø. Men vi ønsker ikke mer transport langs veiene. Det er Regjeringens målsetting, som også fremgår av ulike dokumenter som vi har presentert for Stortinget, kollektivmeldingen og det vi også har sagt i Nasjonal transportplan.

**Presidenten:** Sak nr. 1 er dermed ferdigbehandlet.

S a k n r . 2

*Referat*

**Presidenten:** Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 13.15.

---